БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 183 (8403)
АВГУСТЫН 4
ВОСКРЕСЕНЬЕ
1957 он

Сэн 20 мүнгэн.

Бурят-Монголой АССР нооһо тушааха, худалдаха түсэбөө дүүргэбэ

Хонин ажалые хүгжөөжэ, нооһо эрид ехээр абадаг болохо тухай КПСС-эй Центральна Комитедэй болон Советскэ правительствын уряада харюусан, Бурят-Монголой АССР-эй колхозууд, совхозууд нооһо тушааха, худалдаха жэлэйнгээ түсэбые байгша оной августын нэгэндэ 104,1 процентээр дүүргэбэ. Нёдондо жэлэйхидэ орходоо колхозууд, совхозуудта 35 процентээр ехэ нооһон абтаа. 1957 оной түрүүшын хахадта колхозуудай, совхозуудай хонидой тоо 24,3 процентээр олошоржо, 2,5 килограмм нооһон хонин бүриһөө хайшалагдаа. Харин 1956 ондо нэгэ хонинһоо 2,1 килограмм нооһон хайшалагдаһан юм. Түрүү районууд энээндэ орходоо бүри ехэ нооһо хайшалаа. Курумканай районой колхозууд 65 процентээр ехэ, Мухаршэбэрэй район 55 процентээр, Зэдын район 43 процентээр, Боргойн хониной совхоз 2 дахин ехэ нооһо мүнөө жэл тушааба. Эдлүүриин газарай 100 гектар бүридэ 100 килограмм нооһон абтаа. Тиихэдэ нёдондо жэлдэ 100 гектарта 79 килограмм нооһон абтаһан байгаа. Энэ жэлдэ нарин, нарибтар нооһон ехээр абтаа. Мүнөө колхозууд, совхозууд 68 процент нарин болон нарибтар нооһо, 31 процент бүдүүн нооһо абаба. Республикын колхозууд, совхозууд КПСС-эй ЦК-гэй, Министрнүүдэй Соведэй уряада харюу болгон, 1958 ондо хонидойнгоо тоо толгойе 22,1 процентээр олошоруулха, 26,4 процентээр ехэ нооһо абаха, 100 гектар газарта 124 килограмм нооһо абаха гэһэн уялга абаа. Нооһо тушаалга үргэлжэлһөөр.

СССР дотор гэр байрын барилга хүгжөөхэ тухай

КПСС-эй Центральна Комитедэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоол

Засаг түрынь ажалшадай гарта байһан социализмын орон дотор арад зоной ажабайдалые улам һайжаруулха хэрэг шухалын шухала зорилгонуудай нэгэнь мүн юм. Арад зоноо жаргалтай һайн байлгахаа бэшэ, тэдэнэй ажабайдалые һайжаруулха тухай һаналаа табихаһаа бэшэ үлүү шухала зорилго Коммунистическэ партида, Советскэ правительствода үгы.

Манай орон дотор засаг түрын ажалшадай гарта ороһонойнь һүүлээр совет гүрэнэй экономическа бэеэ даанхай байдал хангаха зорилго табигдаһан байгаа. Юуб гэбэл, тэрээнгүйгөөр хариин хархисуудай добтолгоһоо совет засагые аршалан абажа, ороноо социалистическэ ёһоор шэнэдхэн хубилгажа болохогүй байһан юм.

Коммунистическэ парти, Советскэ правительство хадаа ороной ажана амгалан байха эгээн шухала үндэһэ һуурие — хүндэ индустрие булюу ехээр хүгжөөхэ гэһэн Ленинэй гол хараа шугамые бэелүүлэн, хаанта Россида оройдоо байгаагүй промышленностиин һалбаринуудые: трактор, автомобиль, станок бүтээлгын, химическэ ба авиационно промышленность, хүдөө ажахын машина бүтээлгын промышленность байгуулаа. Нефтиин промышленность, хара металлурги ба хүндэ индустриин бусад хэдэн шухала һалбаринуудые үндэһөөрнь шэнэдхэн һэльбээ, оронние электрификацилха тухай агууехэ Ленинэй захяа заабарие амжалтатайгаар бэелүүлээ. Эдэ бүгэдые түрүүшын табан жэлнүүдэй үедэ хэжэ байхадаа гэр байрын барилгыешье али болохоор бүтээжэ байһан юм.

Индустриальна шэнэ центрнүүдэй бии болоһон ушарһаа городууд ба поселогуудай тоо олошороо, Магнитогорск, Комсомольск-на-Амуре, Караганда, Сталинск, Кировск, Балхаш болон хэдэн зуун шэнэ томо городууд орон соомнай бии болоо.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын хүшэр хүндэ жэлнүүдтэшье орон доторнай гэр байрын барилга зогсоогдоогүй юм һэн. Дайн байлдаан, фашистска эзэмдэлгэ хэрэһээ гэр байрын фонддо айхабтар ехэ гарза хохидол тохёолдоо бэлэй: 1700 гаран городууд болон поселогууд һандаргагдаһан, 70 миллион шахуу дүрбэлжэн метрын гэр байра үгы хэгдэһэн байгаа. 25 миллион үлүүтэй хүн зон орохо гэргүй болоһон байгаа. Дайнай хүшэр хүндэ байдалда хамтадаа 50 миллион шахуу дүрбэлжэн метр талмайтай гэр байра баригдаһан ба һэльбэн бодхоогдоһон байгаа.

Совет арад фашистска эзэмдэгшэдые бута сохёод, дайнай һүүлэй жэлнүүдтэ СССР-эй арадай ажахые һэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ талаар гайхамшагтаа ехэ хүдэлмэри парти, правительствынгаа хүтэлбэреэр хэһэн байна. Дайнай хүшэр хүндэ хойшолонгуудые үзэгдээ дуулдаагүй богони болзорто усадхагдаа һэн. Энэ хадаа арад зоной айхабтар ехэ хүсэ шадалаа гаргаһанай ашаар туйлагдаа бэлэй. Мүн гэр байрын барилгын талааршье ехэ юумэ хэгдэһэн байгаа. Городуудай гэр байрын фонд хүсэдөөр һэргээн бодхоогдохоһоо гадна, дайнай урда тээхидэ орходоо нилээн ехэ болоһон байгаа.

Гансахан 1946—1950 онуудай туршада 300 миллион шахуу дүрбэлжэн метр талмайтай байрын гэрнүүд баригдаһан ба һэргээн бодхоогдоһон байна. Энэнь революциин урда тээхи Россин городской гэр байрын бүхы фондһоо 1,5 дахин ехэ болохо юм. Мүн хүдөөдэшье гэр байрын барилга ехэ хэмжээтэйгээр хэгдэнэ. Энэ үе соо колхознигууд, хүдөөгэй интеллигенци 5,7 шахуу миллион гэр байра бариһан байгаа.

Совет засагай жэлнүүдтэ город болон городой түхэлтэй поселогуудай гэр байрын фонд юрэнхыдөө 3,7 дахин ехэ болоһон байна. Эдэ жэлнүүдтэ Москвада, Ленинградта, Киевтэ, Горькидо, ороной бусадшье городуудта хэдэн мянган шэнэ гэрнүүд ашаглалгада оруулагдаһан байна. Жэшээлхэдэ, Москвагай гэр байрын фонд 1956 оной эхин багаар 1926 онойхидо орходоо хоёр дахин ехэ болоод байһан юм. Гансахан 1956 ондо Москвада 1374 мянган дүрбэлжэн метр байрын гэр ашаглалгада оруулагдаад, 1957 ондо 1 миллион 800 мянган дүрбэлжэн метр байрын шэнэ гэр барижа ашаглалгада оруулхабди гэһэн уялга Москвагай барилгашад абаһан байна. Мүн ороной бусадшье городуудта байрын фонд нилээд ехэ болонхой. Горький городто гэр байрын фонд 1956 оной эхин багаар, 1926 онойхиһоо 4,2 дахин ехэ болоһон, Новосибирскэдэ—6,5 дахин, Свердловскодо—5,4 дахин ехэ болоһон байба.

Тиигэбэшье, һүүлэй үе болотор промышленна барилгын темп орон доторнай барилгын темпдэ орходоо хурдаар ябажа байгаа. Хүндэ промышленностиие бии болгоод, тэрээнэйнгээ ашаар арадай ажахын бүхы һалбаринуудые хүсэтэ ехээр хүгжөөхын тула, хүлөө ажалые эрид ехээр хүгжөөн дэбжээжэ, тэрээнэй үндэһэн дээрэ совет арадай материальна ба культурна хэмжээе нилээд дээшэнь үргэхын тула материальна болон мүнгэн зөөри ехэшэг хэрэгтэй болоһон юм. Энээн дээрэһээ боложо, арад зоной эрилтые гэр байрын барилга хангажа шадахагүй байба.

Мүн ажалшадай ажабайдалай һайжарһанай, орон доторнай улад зониие медицинскэ талаар хангалгын һайжарһанай, тэдэнэй ажабайдалай һайжарһанай ашаар хүнэй үхэхэ ябадал эрид үсөөрбэ, арад зоной тоо олошоржо байна. Орониие индустриальна болгохо асари ехэ түсэбые бэелүүлһэн, промышленнэ шэнэ центрнүүдэй бии болоһон дээрэһээ һүүлэй 30 жэлэй турша соо городой хүн зоной тоо гурба дахинһаа үлүүгээр олон болоо.

Гэр байрын барилгын улам улам бүри ехээр хэгдэжэ байбашье, улад зоной түргөөр олошоржо, промышленностиин улам түргэнөөр хүгжэжэ байхадань гэр байра тухай асуудал мүнөө үедэ тон хурса асуудалнуудай нэгэниинь байһаар зандаа. Олон городуудай, хүдэлмэришэнэй поселогуудай ба хүдөө нютагуудай хүн зон зохид һайн гэр байратай болохоёо һанана. Олон айлнууд үшөөл үмхи муу гэрнүүдтэ ажаһуужа байһаар.

Гадна, гэр байрын барилгада бии байһан ехэнүүд дутагдалнууд дээрэһээ боложо улад зон гэр байраар мууса хангагданхай байна гээшэ. Барилгада табигдаһан мүнгэн зөөри олон союзна республикануудта, хизаарнуудта, областьнуудта, городууд ба районуудта хүсэд хэрэглэгдэдэггүй; байрын гэрнүүдые ашаглалгада оруулха түсэб дүүргэгдэдэггүй, материальна зэр зэмсэгүүд, ажилай арга боломжонууд олон тоото барилганууд дээгүүр жэжэ божоор тараагдашадаг. Томо томо гэрнүүдые нэгэ газарта олоорнь барихын орондо городой энэ тэрэ захада ошожо байжа, элдэб участогууд дээгүүр гэр байра бариха ушар үзэгдэдэг. Заримдаа мүнөөнэй городуудта томо гэр байрануудые барихадаа хуушан жэжэ гэрнүүдые олоорнь задалжа, ондоо тээ абаашажа табидаг. Энээн дээрэһээ гэр байрын талмай бага болодог. Хүн зоной һууха районуудые түсэблэхэ ба тэндэ барилга хэхэ олон проектнүүдтэ, мүн байрын гэрнүүдые бариха проектнүүдтэ элдэб эсын үлүү гоёолто хэгдэдэг, тиимэһээ тэрэнь барилгые үнэтэй болгодог, баригдаха гэрэй шанарые муудуулдаг байна.

Промышленна олон предприятинуудай, эмхинүүдэй хүтэлбэрилэгшэд барилга хэхээр подряд абаһан эмхинүүдтэ гэр байрын барилгын түлөө харюусалгые бүхыдэнь даалгажархёод, байрын гэрнүүдые олоор барихын тула резервнүүд болон арга боломжонуудаа бүри ехээр бэдэржэ олохо үүсхэл эдэбхи гаргадаггүй.

Тус тустаа гэр баригшад городууд болон поселогуудта гэр байра үсөөнөөр барина. Олон газарта ажалшадай депутадуудай нютагай соведүүдэй гүйсэдкомууд, предприятинуудай ба эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд гэр байра баригшадта шухала туһаламжа үзүүлнэгүй, тосхон, поселогуудые болбосон түхэлтэй болгохо хэрэгтэнь туһалнагүй, гэр баригшадые гэр байра барилгын коллективүүд болгон эмхилнэгүй. Тус тустаа гэр баригшад барилгын материалнууд болон хэрэгтэй зүйлнүүдээр үшөөл мууса хангагдана. Промышленна предприятинуудай партийна ба профсоюзна организацинууд тус тустаа байрын гэрнүүдые бариха хэрэг хүтэлбэрилхэһөө бэеэ зайсуулдаг.

Хүдөө нютагуудта гэр байра барилга хүн зоной хэрэглэмжэһээ мүн лэ гээгдэжэ ябана. Энэ хадаа хүдөөгэй барилгые хангалтагүйгөөр эмхидхэһэнэй, тэрэ барилгын үйлэдбэриин-техническэ базын һула байһанай хойшолон гээшэ. Зарим колхозуудта барилгын саг үргэлжын бригаданууд бии болгогдоогүй, колхозууд хоорондын барилгын эмхинүүд ба предприятинууд үсөөнөөр байгуулагданхай.

Барилгын материалнуудай дутадаг ушар хото ба хүдөө нютагта гэр байра барилгын темпые нилээд һаатуулжа байна. Республикын, хизаарай, областиин, городой партийна ба советскэ зарим органууд, промышленна предприятинууд ба барилгын эмхинүүд нютагайнгаа барилгын материалнуудые, мүн промышленностиин үлээдэһые гэр байра барилгада хэрэглэхэ талаар ёһотой гэгшын үүсхэл эдэбхи гарганагүй. Промышленна предприятинуудай үлээдэһэнүүд, тусгаарлабал: металлургическа ба котельнэ шлагууд, ТЭЦ-нүүдэй үнэһэн, тэрэшэлэн хулһа, солоомо гэхэ мэтын тон үнэгүй нютагтахи барилгын материалнууд байрын гэрнүүдые барилгада тон багаар хэрэглэгдэнэ. Известко, фибролита гэхэ мэтын нютагай барилгын материалнуудые үйлэдбэрилэн гаргаха хэрэг дэлгэрүүлэгдэнэгүй.

Заводто хэгдэһэн прогрессивнэ хабсаргагдамал конструкцинууд барилгада удаанаар нэбтэрүүлэгдэнэ. Гэрэй хана бодхоохын тула томо блоктой, томо панельтэй конструкцинууд, мүн хирпиисэ хүнгэнөөр обоолхо арганууд дутамагаар хэрэглэгдэнэ, заводто стандартна гэрнүүдые бариха хэрэг гээгдэжэ ябана.

Барилгын хүдэлмэриие муу шанартайгаар хэдэг олон ушарнууд гэр байра барилгадахи тон ехэ дутагдал гээшэ. Гэрэй ханые шанар муутайгаар бодхоохо, гэрэй пол болон ондоошье зүйлнүүдые нойтон модоор хэхэ, гэр доторхи санитарно-техническэ түхеэрэлгэнүүдые һалан муугаар бүтээхэ, мүн байрын гэрнүүдые үнгэлхэ, будаха хүдэлмэриие тон муу шанартайгаар хэхэ ябадал тэдэ дутагдалнуудай тоодо ороно. Тэрэшэлэн олохон республикануудай, хизаарнуудай, областьнуудай, городууд ба районуудай партийна, советскэ, ажахын профсоюзна органуудай эдэ асуудалнуудта анхаралаа хүсэд табидаггүй дээрэһээнь гэр байрын барилга улад зоной эрилтэһээ гээгдэжэ, барилгын шанар үшөөл муу, тэрээнэй үнэ сэнгынь дээгүүр байдаг юм.

Гэр байра өөһэдынгөө хүсөөр, арад зоной үүсхэл эдэбхеэр бариха гэһэн Горький городой промышленна предприятинуудай ажалшадай гаргаһан үүсхэл байрын гэрнүүдые олоор барилгада, барилгын болзор ба үнэ сэнгые хороолгодо хаа хаанагүй угаа ехэ удхашанартай болоод байна.

Горьковско областиин предприятинуудай коллективүүд 1957—1960 онуудай туршада улад зоной хүсөөр 700 мянган дүрбэлжэн метрын гэр байра бариха, тэрэ тоодо 1957 ондо 85 мянган дүрбэлжэн метрын гэр байра бариха гэһэн уялга абанхай юм. Энэнь Горьковско областьдо байрын гэрнүүдые бариха гүрэнэй түсэбэй 60 процентнь болоно. Горькиин, Сталинградай, Харьковай, Воронежын болон ороной бусад олон городуудай предприятинуудай ажалшад хэрэглэгдээгүй материалнууд ба түхеэрэлгэнүүдые, предприятинуудай үлээдэһые бэдэрэн оложо, тэрээгээрээ өөһэдтөө байрын гэрнүүдые барихада хэрэгтэй барилгын материалнуудые үйлэдбэрилэн гаргаха ажал эмхидхэдэг байна.

Энэ хадаа социалистическэ ушар ёһо мэдэрэлгын үндэр дээдэ үльгэр жэшээ гээшэ. Тиимын тулада партийна, советскэ ба профсоюзна органууд энээниие али болохоор дэмжэхэ зэргэтэй. Манай орон дотор байрын гэрнүүдые бариха хэрэгые тон түргөөр шиидхэхэ гэжэ ажалшадай эрмэлзэн оролдожо байһаниинь энэ гайхамшагта үүсхэл дээрэһээ хаража мэдэнэбди.

Бүгэдэарадай удхашанартай гэр байрын барилгые дам саашадань мүнөө үедэ хүгжөөлгэ хадаа бүхы партийна, советскэ, профсоюзна, ажахын органуудай, бүхы совет арадай шухалын шухала зорилгонуудай нэгэниинь гэжэ КПСС-эй ЦК, СССР-эй Министрнүүдэй Совет тоолоно. Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин директивүүдээр зургаадахи табанжэлдэ гэжэ тогтоогдоһон байрын гэрнүүдые барилгын түсэб миил дүүргэгдэхэ бэшэ, харин үлүүлэн дүүргэгдэхэ ёһотой.

Орон дотор гэр байрануудые тон олоор барихын тулада мүнгэ зөөри болон материальна хэрэгсэлнүүдые нэмэжэ олохо гэжэ парти, правительство хододоо оролдожо байдаг юм.

Табадахи табанжэлэйхитэй сасуулбал гэр байрын барилгада гаргашалагдаха гүрэнэй капитальна һомололго 1956—1960 онуудта 78 миллиард түхэригөөр ехэ болоо, тиигээд хойшо хойшодоо бүри ехэ боложо байха юм.

Мүн 1957 он болотор улад зоной захиһан гүрэнэй урьһаламжын түлөөһэнүүдэй хойшолуулһанай ашаар нөөсэлэгдэхэ мүнгэн хадаа байрын гэрнүүдые олоор барихада улам ехээр хэрэгтэй болохо мүнгэ зөөри һомолходонь советскэ гүрэндэ ехэ туһа хүргэхэ байна. Урьһаламжын эдэ түлбэри зургаадахи табанжэлэй эсэс болотор 62 миллиард түхэриг болохо байгаа.

Ажалшадай материальна ажана байдалай саг үргэлжэ дээшэлжэ байһан ушар улад зоной нөөсөөр хүнүүдтэ тус тустань байрын гэр һураггүй олоор бариха арга олгоно. 1958 онһоо эхилэн зоной дунда захигдаха гүрэнэй урьһаламжануудые гаргахаяа болиһон ябадал энээндэ туһална. Тиигэжэ болиһоной эсэстэ гансахан 1958 ондо ажалшадай бодото олзо доходынь 14,5 миллиард түхэригөөр, 1959 ба удаадахи онуудта бүри ехээр нэмэхэ байна.

Мүнөө үедэ промышленностиин ба барилгын хүтэлбэриие шэнэдхэжэ байһан ушар, захиргаанай экономическа районуудта совнархозуудые бии болгоһон ушар байрын гэрнүүдые барилга дам саашадань хүгжөөхэ таатай зохид эрхэ байдал бии болгоно. Бии байгаа резервнүүдээ хэрэглэхын тулада, байрын гэрнүүдэй барилгада ажалшан олониие хабаадуулхын тулада нютаг нютагайнгаа үүсхэл гаргахада таатай арга боломжо бии боложо үгэнэ.

Захиргаанай экономическа районуудаар дамжуулан барилгын хүтэлбэрилгые эмхидхэлгэ зургаанууд хоорондын хаалта илгаануудые үгы хэхэ, гэр байрын барилга хэгшэ барилгын индустриин ба барилгын эмхинүүдэй предприятинуудые томо болгохо, тусхай мэргэжэлтэй болгохо арга бии болгохо.

Мүнөө үедэ байрын гэрнүүдэй барилгые дам саашадань хүгжөөн дэбжээхэ шухала бүхы эрхэ нүхэсэлнүүд байгуулагданхай гэжэ КПСС-эй ЦК, СССР-эй Министрнүүдэй Совет тоолоод, гэр байрын дутадаг ябадалые ойрын 10—12 жэлэй туршада үгы болгохын тула байрын гэрнүүдые богони болзорто нилээд олон болгохо зорилго табина.

КПСС-эй Центральна Комитет, ССР Союзай Министрнүүдэй Совет нигэжэ **тогтооно:**

1. Арадай ажахые хүгжөөхэ гүрэнэй түсэб дотор байрын гэрнүүдые бариха хэмжээ тодорхойлходоо, ажалшадай байрын гэрээр дутажа байдагые ойрын 10—12 жэлэй туршада үгы болгохо шухала байһые хараадаа абаха гэжэ СССР-эй Госпланиие, союзна республикануудай Министрнүүдэй Соведүүдые, министерствонүүдые уялгалха.

2. КПСС-эй XX съездын директивэнүүдээр 205 миллион дүрбэлжэн метр гэр байрын талмай 1956—1960 онуудта бүхыдөө ашаглалгада оруулагдаха гэжэ хараалагдаһан байгаа. Тиигээд, энэ болзорто 215 миллион дүрбэлжэн метр байрын талмай ашаглалгада оруулха гэһэн гүрэнэй түсэб тогтоохо. Тэрэ тоодо 1957 ондо — 34 миллион дүрбэлжэн метр, 1958 ондо — 42 миллион дүрбэлжэн метр, 1959 ондо —51 миллион дүрбэлжэн метр, 1960 ондо — 60 миллион дүрбэлжэн метр.

3. Городуудта, городой түхэлтэй поселогуудта, МТС-үүдтэ, совхозууд ба леспромхозуудта 1956—1960 онуудта хамта дээрээ 84 миллион квадратна метр гэр байра бариха гэжэ энээнэй урда тээ хараалагдаһан байгаа. Тиигээд тэрэ хараа түсэбөө арад зоной мүнгэ зөөри, мүн гүрэнэй туһаламжа хэрэглэн, 113 миллион дүрбэлжэн метр хүрэтэрнь ехэ болгохо. Тэрэ тоодо 1957 ондо—13 миллион дүрбэлжэн метр, 1958 ондо—19 миллион дүрбэлжэн метр, 1959 ондо — 29 миллион дүрбэлжэн метр, 1960 ондо—41 миллион дурбэлжэн метр.

4. Хэрбээ 1951—1955 онуудта колхознигуудай хүсөөр, мүн хүдөөгэй интеллигенциин хүсөөр колхозуудта 2,3 миллион гэр баригдаһан байгаа һаань, тэрэнээ ехэ болгожо, 1956—1960 онуудта 4 миллион хүрэтэр гэрнүүдые бариха, тэрэ тоодо 1957 ондо 750 мянган гэр, 1958 ондо—800 мянган гэр, 1959 ондо—850 мянган гэр, 1960 ондо — 900 мянган гэр.

Колхознигуудта болон хүдөөгэй интеллигенцидэ баригдаха гэрнүүдэй тоое республика бүхэндэ жэл бүри тусгаар тогтоохо гэжэ СССР-эй Госплан ба союзна республикануудай Министрнүүдэй Соведүүдтэ даалгаха.

5. Энэ тогтоолой хоёрдохи ба гурбадахи пунктнуудай ёһоор 1956—1960 онуудта городуудта, хүдэлмэришэдэй посёлогуудта, МТС, совхоз ба леспромхозуудта, гүрэнэй болон тус тус хүнэй байрын гэрнүүдые бариха хэмжээ союзна республикануудаар иимээр тогтоохо:

	Байрын гэрнүүдые гүрэнэй талаар барилга (хамтадаа хэды миллион дүрбэлжэн метр).	Городуудта, поселогуудта, МТС, совхоз ба леспромхозуудта зоной тус тустаа гэр барилга (хамтадаа хэды миллион дүрбэлжэн метр).
РСФСР	149.0	68,0
Украинска ССР	29,5	21,4
Белорусска ССР	3,9	3,1
Узбекскэ ССР	3,9	3,0
Казахска ССР	15,0	7,7
Грузинска ССР	2,1	1.9
Азербайджанска ССР	2,3	1.4
Литовско ССР	1,2	0,8
Молдавска ССР	0,8	0,7
Латвийска ССР	1,3	0,7
Киргизска ССР	1,2	1,1
Таджикска ССР	1,0	0,7
Армянска ССР	1.2	0,9
Туркменскэ ССР	1,3	1,1
Эстонско ССР	1,3	0,5

6. Зарим томо городуудта байрын гэрнүүдые бариха хэмжээе аминдань группа болгожо илгаад, 1956—1960 онуудта байрын гэрнүүдые бариха даалгабари совнархозуудта ба ажалшадай депутадуудай нютагай соведүүдтэ хоёр һарын болзор соо тогтоохо гэжэ союзна республикануудай Министрнүүдэй Соведүүдтэ даалгаха.

7. Городуудта подрядна гуримаар баригдадаг байрын гэрнүүдэй барилга, культурно-ажаһуудалай ба коммунальна барилга хүүлэгшын уялгые 1958 онһоо эхилэн гүйсэдхэхэ комитедүүдтэ даалгаха. Иимэ барилгын проектно-бэдэрэлгын хүдэлмэри обл. (хизаарай гүйсэдкомууд гү, али горгүйсэдкомуудай проектнэ томонууд организацинуудаар эрхэ бэшэ хэгдэхэ ёһотой.

8. Мүнөө байгаа гэрнүүдые задалжа, бэшэ тээшэ зөөлгэнгүйгөөр сүлөө газарта, томо томо гэрнүүдые олоорнь бариха шухала байһаниие хараадаа абажа, 1958—1960 онуудта томо городуудта байрын гэрнүүдые бариха, культурно-ажаһуудалай ба коммунальна барилга хэхэ түсэбүүдые 1957 оной декабриин 1 болотор баталхыень союзна республикануудай Министрнүүдэй Соведүүдтэ, обл (хизаарай) гүйсэдкомуудта даалгаха.

9. Горький ба бусад хэдэн городуудай промышленна предприятинуудай болон эмхи зургаануудай хүдэлмэришэд болон албахаагшадай өөһэдынгөө хүсөөр байрын гэрнүүдые бариха гэһэн үүсхэл хадаа гэр байрын байдалые түргөөр һайжаруулхын түлөө бүгэдэ арадай хүдэлөөнэй эхиниинь гэжэ тоолоод, социалистическэ үндэр дээдэ мэдэрэлэй үльгэр жэшээ гэжэ тоолоод, тэдэнэй энэ үүсхэлыень һайшааха.

Гэр байра олоор баридаг болохын тула промышленна предприятинуудай ба эмхи зургаануудай хүдэлмэришэд болон албахаагшадай өөһэдынь хүсөөр байрын гэрнүүдые бариха хэрэгые али болохоор һай-

(Түгэсхэлынь 2-дохи нюурта)

Өөһэдынгөө хүсөөр гэр байрануудые бариха талаар Горькийн городой ажалшадай үүсхэл орон доторнай үргэнөөр дэлгэрэнхэй. ПВЗ-гэй хүдэлмэришэд эдэбхи сэхэтэйгээр өөһэдтөө гэр барижа байна. 1958 оной гаратар заводой хүдэлмэришэдэй 200 бүлэ шэнэ гэртэ орохо юм.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: тус заводойхидой барижа байһан гэрнүүд харуулагдана. В. Муллерай фото.

СССР дотор гэр байрын барилга хүгжөөхэ тухай

КПСС-эй Центральна Комитедэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоол

(Түгэсхэл)

шаан дэмжэхэ шухала гэжэ мэдэрхэ. Энэ хадаа байрын гэрнүүдые олоор баридаг болохо, баригдаһан гэрнүүдэй ашаглалгада түргээр оруулха харгы замуудай нэгэниинь юм.

10. Предприятинууд ба эмхи зургаануудай хүдэлмэришэд болон албахаагшадай өөһэдөө ажаллажа, байрын гэрнүүдые бариха хүдэлмэри хадаа капитальна һомололгын түсэбөөр байрын гэрнүүдые барилгада һомологдоһон мүнгөөршье, мүн предприятинууд ба ажахын эмхи зургаануудай капитальна хүдэлмэриин гүрэнэй түсэбүүдһээ гадуур капитальна барилгадаа зорюулһан мүнгөөршье хэгдэжэ болохо юм гэжэ тогтоохо. Тэрэ тоодо предприятиин фондын, директорэй (начальнигай) фондын, үргэн хэрэглэлэй зүйлнүүдэй фондын мүнгөөр, мүн бүхэсоюзна социалистическэ мүрысөөнэй дүнгөөр абтаһан шангуудай, предприятинууд ба эмхи зургаануудта үгтэһэн ондоошье шангуудай мүнгөөр барилгын тэрэ хүдэлмэри хэгдэжэ байна.

11. Предприятинууд ба эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэдтэ иимэ эрхэ олгохо:

Байрын гэрнүүдые түсэбэй ёһоор барилгада һомологдоһон мүнгэн зөөрие, мүн предприятинуудай, ажахын эмхи зургаануудай мэдэлээр капитальна хүдэлмэриин түсэбһөө гадуур хэгдэдэг барилгада гаргашалагдадагшье мүнгэн зөөрие дурсагдагша барилгада зорюулан хамтаруулха;

Профсоюзай эмхинүүдтэй зүбшэн хэлсээд предприятиин, директорэй (начальнигай) фондын, мүн үргэн хэрэглэлэй зүйлнүүдэй фондын, тэрэшэлэн бүхэсоюзна социалистическэ мүрысөөнэй дүнгөөр абтаһан шангуудай, предприятинууд ба эмхи зургаануудта үгтэһэн ондоошье шангуудай 70 процентыень 1957—1960 онуудта байрын гэрнүүдые барилгада һомолхо, тиигээд бусад гаргашануудые тэрэ зэргээрнь хороохо;

1958 онһоо эхилэн нэгэдэхи, хоёрдохи, ба гурбадахи кварталнуудай балансынуудай үндэһөөр тусгаар хуули заабариин ёһоор хүсэлдэжэ байдаг фонднуудай мүнгэнһөө 60 процентыень предприятиин фонддо, директорэй (начальнигай) фонддо оруулжа байха.

12. Предприятиин, директорэй (начальнигай) фонддо ороһон мүнгэнһөө гадуур, мүн тус предприятиин (эмхиин) түсэбһөө гадуур олоһон бүхы олзо орошын 30 процент хүрэтэрнь байрын гэрнүүдые барихын тула нэмэжэ хэрэглэхэ зүбшөөл мэдэлдээ байгааша промышленна предприятинуудта ба ажахын организацинуудта үгэхэ эрхэ министерствонүүдтэ, зургаануудта захиргаанай экономическа районуудай Арадай ажахын соведүүдтэ олгохо.

13. Гэр байрын барилгада зорюулан гүрэнэй түсэбөөр табигдаһан мүнгэнһөө гадуур байрын гэрнүүдые бусад предприятинуудтай ба ажахын организацинуудтай эблэжэ бариха эрхэ олгохо тухай СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй 1956 оной апрелиин 18-най үдэрэй 492-дохи Тогтоолой гурбадахи пунктые хэрэглэхэ арга боломжо ажахын бүхы эмхинүүдтэ олгохо.

14. Капитальна барилгын түсэбһөө гадуур хараалагдаһан барилгада һомологдохо мүнгэ зөөреэр, предприятиингаа (организациингаа) хүдэлмэришэдые ба албахаагшадые ажал хүүлэжэ хабаадуулаад, гэр байра барижа эхилхэ эрхые промышленна предприятинуудта ба ажахын организацинуудта олгохо. Зүгөөр тэрэ барилгын сметнэ үнэ сэнгэй 25 процентһээ бага бэшэнь заатагүй байха зэргэтэй. Тиихэтэй хамта, барилгын дүүргэгдэхэ болзорһоо аладтангүйгөөр гэрээндэ хүсэд дүүрэн хүрэхэ мүнгэ зөөри суглуулагдаха гү, али тэрэ эхилһэн барилгые хүсэндэнь оруулха мүнгэ зөөри түсэбэй ёһоор бэдэрэгдэхэ болоно.

Предприятиин (организациин) оборотно мүнгэ зөөрие капитальна барилгада ашаглаха гү, али барилгада гаргашалагдаһан мүнгэ зөөрие продукциин өөрын үнэ сэндэ предприятиин ба ажахын организацинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй оруулалсаха гуримые огтолон хорихо.

15. Предприятиингаа, организациингаа хүдэлмэришэдые ба албахаагшадые ажал хүүлэжэ хабаадуулаад, гэр байра бариханань түсэбтэ нөөсэ хараалагдаха ёһогүй, мүнөө байгша нормонуудта орходоо нэмэлтэ гаргашын хэмжээн сметэ соонь нилээд бага байха гэжэ тогтоохо.

16. Хүдэлмэришэдые ба албахаагшадые ажал хүүлэжэ хабаадуулаад, гэр байра промышленна предприятинуудай тон олоор барюулха хэрэгтэнь али бүхы туһаламжа үзүүлхыень союзна республикануудай компартинуудай ЦК-е, партиин крайкомуудые, обкомуудые, горкомуудые, союзна ба автономно республикануудай Министрнүүдэй Соведүүдые, совнархозуудые, министерствонүүдые, крайгүйсэдкомуудые, облгүйсэдкомуудые ба горгүйсэдкомуудые, предприятинуудай, ажахын организацинуудай ба эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэдые уялгалха.

17. Үсөөн дабхартай байрын гэр барилгые шадаал һаа ехээр индустриализацилха, тэдэнэй үнэ сэнгыень химдаруулха зорилготойгоор, суглуулжа табигдадаг үсөөн дабхар гэр үйлэдбэрилгые орон доторoo али бүхы аргаар хүгжөөхэ, нэгэ хэбэй тиимэ гэрнүүдые бүтээдэг предприятинуудай хүсые жэл соогоо 20 миллион квадратна метр байрын талмай хүрэтэр дээшэлүүлхэ, нютагай материалаар хана бодхоогоод баригдадаг гэрнүүдэй хэрэгсэлнүүдые үйлэдбэрилгые ехэдхэжэ, 10 миллион квадратна метр байрын талмайда хүргэхэ.

Нэгэн адли хэлбэритэй гэрнүүдые ба тэдэнэй хэрэгсэлнүүдые 1958—1960 онуудта иимэ хэмжээтэйгээр үйлэдбэрилхэ гэжэ тогтоохо:

(гэр байрын миллион квадратна метр талмайда).

	1958 он	1959 он	1960 он	1961 он
Нэгэ хэбэй гэрнүүд	5,5	10	15	20
тэрэ тоодо:				
гүрэнэй барилгада,	2	2	2	2
өөһэдөө гэр байра баригшадта худалдахын тула	3,5	8	13	18
нютагай материалаар хана бодхоогоод баригдадаг гэрэй хэрэгсэлнүүд	4	6	8	10
тэрэ тоодо:				
өөһэдөө гэр байра баригшадта худалдахын тула	2	3	3	4
колхозуудай барилгада	2	3	5	6

Суглуулжа табигдадаг үсөөн дабхартай гэр байра илангаяа олоор барюулха хадань, нэгэ хэбэй гэрнүүдые тогтоогдоһон хэмжээгээрнь үйлэдбэрилүүлхын хойноһоо шухала хэмжээ абахыень РСФСР-эй, УССР-эй, БССР-эй ба Казахска ССР-эй Министрнүүдэй Соведүүдтэ, партиин крайкомуудта ба обкомуудта, совнархозуудта, хизаарнуудай ба областьнуудай гүйсэдкомуудта даалгаха.

18. Иимэ юумэнүүдые хэхэ шухала гэжэ тоолохо:

а) Хана болодог материалнуудай үйлэдбэриин хэмжээе 1960 ондо хамтадхан багсаажа тоолоходо 61 миллиард хэһэг хирпиисэдэ хүргэхэ, тиихэтэйгээ хамта, 1956 онойхитой сасуулхада ханада ородог томо блогуудай үйлэдбэрие 15 дахин ехэдхэхэ, бага блогуудайхие—3,2 дахин, ханада ородог ба нюур талын гоёолто болодог хирпиисэ гаргалгые —3 дахин, юрын шулуугаар хэһэн блогуудай үйлэдбэрилгые—2,6 дахин, жэгдэ нүхэтэй бетонһоо бүридэһэн блогуудай үйлэдбэрилгые (хамтадхан багсаажа тоолоходо) — 3,5 миллиард хэһэг хирпиисэдэ хүргэхэ.

б) 1960 ондо асбошифер гаргалгые хамтадхан багсаажа тоолоходо 3.300 миллион плитада хүргэхэ, зөөлэн хушалта үйлэдбэрилгые 806 миллион квадратна метртэ хүргэхэ, цементээр хэһэн ба гончарно черепицэ үйлэдбэрилгые 1094 миллион хэһэгтэ хүргэхэ;

в) гипсээр хэһэн хуурай штукатурка үйлэдбэрилгые 1960 ондо 106 миллион квадратна метртэ хүргэхэ; гэр байра олоор баригдажа байһан районуудта таһалга болодог ехэ хэмжээтэй гипсобетонно панельнүүдые элбэгээр үйлэдбэрилгэ эмхидхэхэ;

г) гэр байра гоёолгын, түхеэрэлгын шанарые һайжаруулхын тула, тэрэ хүдэлмэрие индустриальна аргаар, улам бүри шадабаритайгаар хэдэг болохын тула 1960 ондо элдэб янзын линолеум (глиталево, политехлорвиниловэ, резиновэ, пергаминово ба нитролинолеум) үйлэдбэрилгые 36,5 миллион квадратна метртэ хүргэхэ, элдэб хүбөөнүүдые 200 миллион хэһэгтэ хүргэхэ.

Синтетическэ ба бусад түүхэй эдүүдээр хушагдадаг шалада плитануудые, мүн тэрэшэлэн зүйдэлгүй шалануудта ородог мастика элбэг ехээр үйлэдбэрилдэг болохо.

Гэр байрын ба культурно-ажаһуудалай барилгын бүхы хэрэглэмжые хангажа шадаха хэмжээтэйгээр һайн шанартай элдэб будагай материалнуудые ехээр үйлэдбэрилхэ. Тэрэ тоодо титанова будаг, уһаар эдьхэгдэдэг эмульсионно эмаль, хабтагайгаар хэһэн шалануудые будадаг шэрэ, паркетнэ шалануудые будадаг үнгэгүй лак, мүн тэрэшэлэн гэр байрын зосоо талые гоёохын тула будамал асбестоцементнэ хабтагайнуудые, пластмассаар хэһэн плитануудые үйлэдбэрилэн гаргаха;

д) 1956 онойхидо орходоо 1960 ондо ванна үйлэдбэрилгые—2 дахин, угаалуур, унитаз ба радиаторнуудые гаргалгые —2,3 дахин, дулаасуулдаг котелнуудые, уһа дамжуулдаг ба канализациин хоолойнуудые үйлэдбэрилгые 1,8 дахин ехэдхэхэ.

Дээрэ заагдаһан материалнууд ба хэрэгсэлнүүдые үйлэдбэрилгые ехэдхэхэ талаар хараалагдаһан хэмжээ-ябуулгануудые союзна республикануудай Министрнүүдэй Соведүүдтэй ба СССР-эй Госстройтой хамта хаража үзөөд, нэгэ һарын турша дотор СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй үзэмжэдэ табихыень СССР-эй Госпланда даалгаха.

19. Хабсаргагдамал түмэр бетонно конструкци, томо блогууд, томо панельнүүд, керамзит, термозит, жэгдэ нүхэтэй бетоноор хэгдэһэн зүйлнүүдые бүтээн гаргадаг предприятинуудые ба барилгын индустриин бусадшье предприятинуудые бодхоохо хэрэгтэ үдэр бүриин туһаламжа үзүүлхыень совнархозуудые, ажалшадай депутадуудай нютагай Соведүүдые уялгалха.

Томо панелеэр хэһэн байрын гэрнүүдэй хэлбэрие, мүн тэрэшэлэн тэдэниие үйлэдбэрилхэ таарамжатай һайн технологие шэлэн абаха талаар 1957 ондо соносхогдоһон конкурсын үрэ дүнгөөр томо панельнэ гэрнүүдые заводто бүтээхэ тухай, энэ хэрэгые 1958—1960 онуудта хүгжөөхэ тухай дурадхалнуудые 1957 оной ноябрь һарада СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй үзэмжэдэ табихыень СССР-эй Госстройдо даалгаха.

20. Томо панельнэ прокадаар хэһэн таһалгануудые хэрэглэхэ талаар Главмосстройн олоһон дүй дүршэлые барилгын хэрэгтэ үргэнөөр нэбтэрүүлхэ зорилготойгоор захиргаанай экономическэ районуудта тиимэ таһалгануудые үйлэдбэрилгэ эмхидхэхэ ба промышленна түхеэрэлгэ эмхидхэхэ тухай дурадхалнуудые СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй үзэмжэдэ хоёр һарын болзор соо табихыень СССР-эй Госстройдо даалгаха.

21. Гэр байрын, культурно-ажаһуудалай ба коммунальна барилгада шухала хэрэгтэй материалнуудые, хэрэгсэлнүүдые ба түхеэрэлгэнүүдые тогтоогдоһон түсэбһөө үлүүгээр үйлэдбэрилхын тула өөһэдынгөө мэдэлдэ байһан предприятинуудай хүсэ хэрэглэхыень совнархозуудта, министерствонүүдтэ ба ажалшадай депутадуудай нютагай Соведүүдэй гүйсэдкомуудта зүбшөөхэ.

Нютагай үүсхэлээр, даалгабарита түсэбһөө гадуур үйлэдбэрилэгдэһэн аад, саашадаа хубаагдаха ёһотой материалнууд, хэрэгсэлнүүд, түхеэрэлгэнүүд эгээн түрүүлэн тэндэхи захиргаанай районуудай гэр байрын, культурно-ажаһуудалай ба коммунальна барилгын хэрэглэмжэдэ эльгээгдэхэ гэжэ тогтобхо.

Энээндэ шухала байһан барилгын материалнуудаар, хэрэгсэлнүүдээр ба элдэб түхеэрэлгэнүүдээр али алиндаа туһа хүргэхэ тухай хэлсээ баталхыень совнархозуудта, министерствонүүдтэ ба ажалшадай депутадуудай нютагай Соведүүдтэ дурадхаха.

22. Ороной ой модоор элбэг районуудта гол түлэб модон гэрнүүдые бариха зэргэтэй гэжэ тоолохо.

23. 1958 онһоо эхилээд, гүрэнэй урьһаламжын болюулагдаһан ушарһаа хүн зоной мүнгэ зөөриин ехэ боложо байһыень хараада абажа, хүдэлмэришэдэй ба албахаагшадай өөһэдынгөөшье зөөреэр, гүрэнһөөшье уриһаар абаа һаань, гэр байра улам олоор бариха ябадалдань али бүхы туһаламжа үзүүлхыень компартинуудай ЦК-е, союзна республикануудай Министнүүдэй Соведүүдые, партиин крайкомуудые, обкомуудые ба горкомуудые, совнархозуудые, министерствонүүдые, обл. (хизаарай) гүйсэдкомуудые, ба горгүйсэдкомуудые уялгалха.

Предприятинуудай ба эмхи зургаануудай хүдэлмэришэдэй, албахаагшадай өөһэдынь гэр байра барилга эмхидхэхэ харюусалгые тэдэ организацинуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ даалгаха. Өөһэдөө гэр баригшадай тосхондо хүрэтэр харгы заһаха, инженернэ барилга хэхэ ба электродамжуулга хүргэхэ абадалтай хабаатай гаргашанууд тэдэ хүнүүдэй ажалладаг предприятинуудай ба организацинуудай тоосоондо оруулагдаха болоно. Зүгөөр эдэ хүдэлмэринүүдтэ гэр баригшад өөһэдөө хабаадуулагдаха зэргэтэй.

Өөһэдөө гэр баригшадай тосхондо элдэб предприятинуудта ба эмхи зургаануудта ажалладаг хүнүүдэй байгаа һаань харгы заһаха ба инженернэ барилга хэхэ ябадалда тэдэ организацинуудай мүнгэ зөөрие хамтаруулан элсүүлхэ эрхые совнархозуудта, обл. (хизаарай) гүйсэдкомууд ба горгүйсэдкомуудта олгохо.

Хүдэлмэришэдтөө өөһэдтэнь гэр байра барюулхын тула предприятинуудта ба организацинуудта газар таһалжа үгэхэдөө, хожомоо 3—5 жэлэй турша дотор нэгэ тосхон болохо талыень хараха зэргэтэй гэжэ обл (хизаарай) гүйсэдкомуудта ба горгүйсэдкомуудта һайшаан дурадхаха.

24. Бултадаа хамтараад, типовой проектын ёһоор олон байрануудтай томо гэрнүүдые бариха ябадалые зүбшөөхэ ба дэмжэхыень предприятинуудта, организацинуудта ба ажалшадай депутадуудай нютагай Соведүүдтэ һайшаан дурадхаха. Тэдэ хамтаараа гэр бариһан хүнүүд өөһэд өөһэдынгөө байрада эзэн болохо зэргэтэй.

Олон байратай томо гэр барилгада оролсоһон хүнүүдтэ мүнгэ уриһаар үгэхэдөө ганса гансаараа баригшадта үгэдэгтэеэ адлил гуримаар үгэхыень СССР-эй Финансын министерстводэ зүбшөөхэ.

Өөртөө гэр бариха тухай ба гэр байра барилгын коллектив эмхидхэхэ тухай мүнөө үедэ хүсэндээ байһан дүримдэ зохихо хубилалта оруулхыень союзна республикануудай Министрнүүдэй Соведүүдтэ даалгаха.

Өөһэдтөө гэр байра барихынь тула газар үгэхэдөө түрүүшээр предприятинууд ба эмхи зургаануудта таһалха, хожомынь тэндэ ажалладаг хүнүүдтэ хубаан үгэхэ ёһотой гэжэ 1948 оной августын 26-да СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй гаргаһан № 3211 тогтоолой нэгэдэхи хубида нэмэлтэ болгон оруулха.

Нютагай байдалые ба сагай уларилые, мүн тэрэшэлэн барилгын материалнуудай олдосые хараада абажа, ганса гансаараа гэр бариха талаар мүнөө байһан типовой проектнүүд сооһоо обл (хизаарай) гүйсэдкомууд ба горгүйсэдкомууд эгээн зохистойень шэлэн абаха ёһотой. Тэдэ проектнүүдые ба өөһэдтөө гэр баригшадта туһаламжа болохо зүбшэлнүүдые олон мянган хэһэгээр хэблэн гаргаха.

25. Өөһэдтөө гэр бариһан хүнүүдые барилгын материалаар, хэрэгсэлнүүдээр, дарханай зэр зэбсэгээр, санитарно-техническэ түхеэрэлгээр тогтоогдоһон гуримай ёһоор түлбэри абаад хангахыень, транспортна хэрэгсэлээр туһаламжа үзүүлхыень совнархозуудые, министерствонүүдые, обл (хизаарай) гүйсэдкомуудые ба горгүйсэдкомуудые, мүн предприятинуудай ба организацинуудай хүтэлбэрилэгшэдые уялгалха.

Промышленностиин үлээдэһэнүүдһээ, гол түлэб нютагай промышленностиин ба промкооперациин предприятинуудай үлээдэһэнүүдһээ барилгын материалнуудые, гэр байра барилгада шухала хэрэгсэлнүүдые үйлэдбэрилгэ ехэ хэмжээтэйгээр эмхидхэхыень союзна республикануудай Министрнүүдэй Соведүүдтэ даалгаха.

26. Ажалшадай түбхинэнги һайн гэр байратай болохын тула оролдохо гээшэ Профессиональна Союзуудай шухалын шухала зорилго гэжэ хараха зуураа, ВЦСПС-тэ, профессиональна союзуудай центральна ба нютагай комитедүүдтэ ингэжэ даалгаха:

гэр байрын гүрэнэй барилгын түсэбэй дүүргэлтын хойноһоо олониитын хиналта шангадхаха;

хүдэлмэришэдые ба албахаагшадые ажал хүүлэжэ хабаадуулаад, предприятинуудай мүнгэ зөөреэр гэр байра барюулха хэрэгтэ эдэбхитэйгээр туһалха;

гэр байра барилгын талаар даалгагдаһан хүдэлмэреэ саг соонь дүүргэхын тула, үгтэһэн түсэбһөө гадуур барилгын материалнуудые, гэр байра барилгада хэрэгтэй хэрэгсэл, түхеэрэлгэнүүдые ехээр үйлэдбэрилхын тула барилгашадай коллективүүдэй дунда социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ;

өөһэдтөө гэр бариһан хүнүүдтэ онсо анхарал табиха ажалшадай депутадуудай нютагай Соведүүдһээ ба предприятинуудһаа шухала хэрэгтэй материальна ба техническэ туһаламжа абаха ябадалыень али болохоор урагшалуулха;

27. Колхозуудта байра барилгые түргэдхэхын тула эрид шууд хэмжээ абахыень компартинуудай ЦК-е, союзна республикануудай Министрнүүдэй Соведүүдые, партиин крайкомуудые, обкомуудые, райкомуудые ба обл (хизаарай) гүйсэдкомуудые уялгалха;

Колхозуудай ба колхозууд хоорондын предприятинуудые нилээд ехээр үргэдхэжэ, барилгын нютагай материалнуудые, хэрэгсэлнүүдые ба түхеэрэлгэнүүдые ехээр үйлэдбэрилдэг болохо шухала гэжэ тоолохо. Колхозуудай барилгын бригадануудай ба колхозууд хоорондын барилгын организацинуудай хүсөөр колхозуудта гэр байра барилгые үргэнөөр ябуулха.

Дээрэ хэлэгдэһэн предприятинууд ба организацинуудые шухала хэрэгтэй түхеэрэлгэ, хэрэгсэлнүүдээр хангаха ябадалдань колхозуудта али бүхы туһаламжа үзүүлхыень совнархозуудта ба обл (хизаарай) гүйсэдкомуудта даалгаха.

28. 1958—1960 онуудай турша дотор барилгын гол материалнуудые хүн зоной худалдажа абахын тула дэлгүүр дээрэ иимэ хэмжээтэйгээр гаргахыень СССР-эй Госпланиие уялгалха:

	хэмжэлгын единицэ	1958 он.	1959 он	1960 он
цемент	млн. тонно	2,7	3,5	5,0
модон (монсогороороо)	млн. кбм.	14,0	16,5	19,7
шэл	млн. кв. м	52,5	54,0	58,0
шифер (хамтадхан багсаахада)	мл. плита	1000	1125	1350
зөөлэн хушалта	мл. кв. м	210	220	300

Ажаллажа байгаа предприятинууд ба организацинууд, эмхи зургаануудаарнь дамжуулаад, өөһэдтөө гэр байра барижа байһан хүдэлмэришэд ба албахаагшадта нэгэ хэбэй гэрнүүдые, барилгын материалнуудые, элдэб хэрэгсэл, түхеэрэлгэнүүдые худалдаа эмхидхэхыень СССР-эй Худалдаа наймаанай министерстводэ даалгаха.

Колхозуудта барилгын түхеэрэлгэ, хэрэгсэлнүүдые, уран дарханай зэбсэгүүдые, хана болохо материалнуудые, мүн тэрэшэлэн известь, алебастр, нютагай ба кооперативна промышленностиин предприятинуудай үйлэдбэрилдэг бусад материалнуудые худалдахын тула районууд хоорондын магазинуудые Центросоюз нээхэ зэргэтэй.

29. Городуудта, мүн тэрэшэлэн хүдөө нютагуудта баригдажа байгаа гэр байрануудта 1958 онһоо эхилээд нэгэ нэгэ бүлые ами аминдань оруулхын тула таарамжатай һайнаар түхеэрһэн байра хараалха зэргэтэй. Байрын гэрнүүдэй барилгые типовой проектын ёһоор саашадаа ябуулха.

Байрын гэрнүүдэй ба гражданска барилгануудай таарамжатай зохид шэнэ шэнэ типовой проектнүүдэй үндэһөөр тэдэ барилгануудай проект хэхэ, тэрэ тоодо үндэрыень тодорхойлхо шэнэ нормонуудые баталхыень СССР-эй Госстройдо даалгаха.

30. Ажалшадай депутадуудай нютагай Соведүүдтэ ба совнархозуудта иигэжэ даалгаха:

гүрэнэй түсэбөөр баригдажа байгаа гэр байрануудай үндэрые, хэды дабхартай байхыень технико-э… номическа бодомжолгын үндэһөөр тааруулан тог… хо. Тиихэ зуураа, городуудта 4—5 дабхартай гэрн… дые, бишыхан городуудта ба тосхонуудта гол түл… 2—3 дабхар гэрнүүдые бариха;

Гэр байрануудай түмэрбетонно хэрэгсэлнүүд… ханын панельнүүдые, хушалтын панельнүүдые үйл… бэрилгые хүгжөөхэ, ханын үргэлжэ блогуудые, ехэ… таһалгануудые, үүдэнүүдые, сонхын хаалтануудые… бусад конструкци ба хэрэгсэлнүүдые үргэнөөр хэр… лэхэ;

Шэнэ түхэлэй байрануудта таарамжатай зох… мебель, баригдахаһаа хэгдэдэг кухниин хэрэгсэлн… дые хүрэхэ хэмжээтэйгээр үйлэдбэрилгэ эмидхэхэ.

31. Городуудта хэгдэхэ капитальна барилгын һ… мололгые түсэблэхэдөө тэрэ городто гэр байрын та… майн нэгэ дүрбэлжэн мэтрэй дунда зэргын сэн дэ… рэһээ абажа, шухала хэрэгтэй мүнгэ зөөриин хэмж… тодорхойлхо.

Капитальна һомололгые түсэблэлгын энэ зааг… һан гуримые союзна республикануудай түб хот… нуудта ба промышленна городуудта 1959 оной янв… риин 1-һээ бэелүүлжэ эхилхэ.

СССР-эй Госстройтой зүбшэн хэлсэжэ, горгүйсэ… комуудай хабаадалгатайгаар союзна республик… нуудай Министрнүүдэй Соведүүд 1958 оной июлиин… хүрэтэр город бүхэндэ нэгэ дүрбэлжэн метр байр… талмайн үнэ сэнгыень тодорхойлхо зэргэтэй.

1959 оной январиин 1-һээ эхилээд, гэр байра б… рилгын түсэблэлгые ба тоо бүридхэлые ажаһууд… ба ашаглагдадаг талмайн дүрбэлжэн метрээр, б… рануудай тоогоор ябуулха.

32. Гэр байра барилгын хүдэлмэринүүдые дүүрг… һэнэй түлөө захижа барюулагшын ба ажал бүтэ… шын хоорондо тоосоо хэхэдээ, байрын талмайн дү… бэлжэн метр бүхэндэ тус районд гэжэ тогтоогдоһ… прейскурантна сэнгээр тоосодог болохо гур… мые 1958 ондо бэелүүлжэ эхилхэ.

Элдэб түхэлэй байрын гэрнүүдэй нэгэ дүрбэлж… метрын прейскурантна сэнгые СССР-эй Госстройт… зүбшэн хэлсэжэ, 1958 оной июниин 1 хүрэтэр рай… бүхэндэ тодорхойлон олохыень союзна республик… нуудай Министрнүүдэй Соведүүдые уялгалха.

Барилгын шанарые һайжаруулха ба болзорые… богонидхохо талаар харюусалгатай байхын тула г… байра барилгын хүдэлмэринүүдэй түлөө тоосоо хэ… зохистой гурим тогтоохыень СССР-эй Госстройдо … СССР-эй Финансын министерстводэ даалгаха.

33. Арадай ажахын соведэй территориальна бари… гын управленинүүдэй ба ажалшадай депутадууд… нютагай Соведүүдэй нэгэн шухала зорилгонь гэр б… рануудые ашаглалгада оруулха талаар үгтэһэн … рэнэй түсэбые дүүргэхэ ябадал мүн гэжэ тоолохо.

Барилгын организаци гэр байрануудые ашагла… гада оруулха түсэбөө дүүргээд лэ байгаа хадань б… рилгын-монтажна хүдэлмэринүүдэй түсэбые дүүр… һэнэй түлөө шагнал үгэхэ гү, али үгы гү гэжэ ший… хэдэг болохо гурим тогтоохо.

Городуудта ба хүдэлмэришэнэй тосхонуудта г… байра барилгые һайжаруулха, бэлэн мүрөөр ба б… сэнтэйгээр бэелүүлхын тула барилгын трестнүүд… управленинүүдые томодхохо ба тусхай шэглэл… болгохыень һайшаан дурадхаха, мүн тэрэшэлэн б… рилгын индустриин предприятинуудай ажалые һа… жаруулха, гэр байрануудые жэл соогоо удаа уд… дань ашаглалгада оруулха ябадалые хангахын ту… барилгые түсэбэй ёһоор жэгдээр ябуулха.

34. Гэр байра барилгын ба барилгын материалну… дые үйлэдбэрилгын шанарые эрид шууд һайжару… хыень компартинуудай ЦК-е, союзна республик… нуудай Министрнүүдэй Соведүүдые, партиин кра… комуудые, обкомуудые ба горкомуудые, совнархоз… дые, министерствонүүдые, обл (хизаарай) гүйсэдк… муудые ба горгүйсэдкомуудые, барилгануудай хүт… бэрилэгшэдые ба инженерно-техническэ хүдэлмэр… лэгшэдые, предприятинуудай ба проектнэ организа… нуудай хүтэлбэрилэгшэдые уялгалха.

Гэр байра барилгын ба барилгын материалнууд… үйлэдбэрилгын шанарые һайжаруулха талаар тодо… хой хэмжээ-ябуулгануудые хараалаад, 1958 он… январиин 1 хүрэтэр баталхыень союзна республик… нуудай Министрнүүдэй Соведүүдтэ, совнархозууд… ба ажалшадай депутадуудай хизаарай, областн… ба городской Соведүүдтэ даалгаха.

35. Гарза багатай, зохистой һайн типовой прое… нүүдэй үндэһөөр областиин центрнүүдтэ ба ехэ … городуудта 1958 оной турша дотор жэшээтэ һа… барилга эрхилхыень союзна республикануудай М… нистрнүүдэй Соведүүдые, совнархозуудые, обл (хиза… рай) гүйсэдкомуудые ба горгүйсэдкомуудые уялгал… Тэдэ проектнүүдынь шанараараа болбосон түхэл… рөө, түсэблэлгөөрөө байра хэлбэреэрээ ойрын 3-… жэлэй хугасаа соо гүрэнэйшье, үмсыншье, колхоз… дайшье гэр байрын барилгада бодото жэшээ боло… үгэхэ ёһотой.

36. Гэр байра барилгын талаар тогтоогдоһон … сэбые һайнаар дүүргэхын түлөө, тэрэнэй үнэ сэнг… химдаруулхын ба шанарыень һайжаруулхын түл… республикануудай, захиргаанай экономическа ра… нуудай, городуудай, предприятинуудай ба бар… гын организацинуудай хоорондо социалистиче… мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхыень республикануу… хизаарнуудай, областьнуудай ба городуудай парт… на, советскэ ба профсоюзна организацинуудта һ… шаан дурадхаха.

Гэр байра барилгын талаар социалистическэ м… рысөөндэ илажа гарагшадта СССР-эй Министр… дэй Соведэй, союзна республикануудай Министр… дэй Соведүүдэй ба ВЦСПС-эй дамжуулгын Улаан … гуудые барюулдаг байха, мүн нэгэдэхи, хоёрдохи … гурбадахи шатын мүнгэн шангуудые тогтоохо.

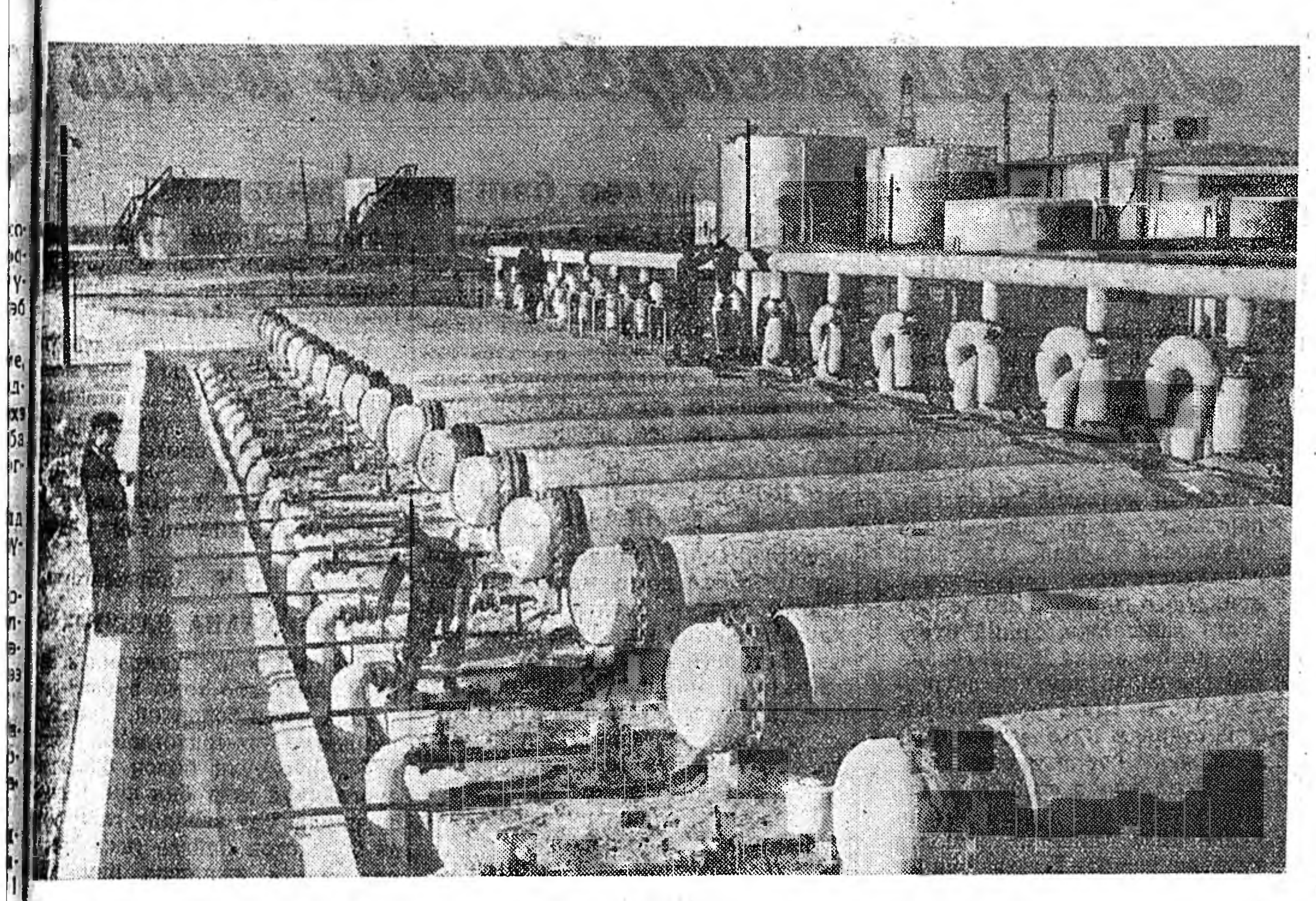
СССР-эй Госстройтой ба СССР-эй Финансын м… нистерствотэй хамта, мүн тэрэшэлэн тус тус союз… республикануудай Министрнүүдэй Соведүүдтэй з… шэн хэлсэжэ, гэр байра барилгын талаар социалис… ческэ мүрысөөнэй дүримые баталхыень, дамжуулг… тугуудай тооe ба шагналнуудай хэмжээе тогтоохы… ВЦСПС-тэ даалгаха.

* * *

Партийна, советскэ профсоюзна ба комсомольс… организацинууд хэдэн зуугаад, мянган барилгаш… тай хамта, предприятинууд ба эмхи зургаануу… коллективүүдтэй хамта гэр байра барилгын тал… бүхы резервнүүдые бэдэрэн олохо ба хэрэглэхэ яб… далда хамаг бүхы хүсэ шадалаа элсүүлжэ, ма… орон дотор гэр байраар дутаха ябадалые ойрын ж… нүүдэй хугасаа соо усадхаха гэһэн бүгэдэарад… шухалын шухала зорилгые заатагүй шиидхэхэ б… гэжэ КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй М… нистрнүүдэй Совет батаар этигэнэ.

КПСС-эй ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕТ СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕ…

1957 оной июлиин 31.

Азербайджанска ССР. Кура мүрэнэй зүүн эрьедэхи Али-Байрамлинска райондо элбэг ехэ нефть олдоо. Мүнөө эндэ нефть малтан абаха түхсэрэлгэ баригдажа байна. Шэнэ техникэ улам ехээр эндэ асарагдана, шэнэ харгынууд заһагдана, нефтиин сорго, промышленна предприятинууд баригдана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нефть сэбэрлэн буйлуулдаг эндэхи шэнэ пункт харуулагдана.

ТАСС-эй фотохронико.

НҮХЭД КОЛХОЗНИГУУД, МЕХАНИЗАТОРНУУД! Үбһэ хуряалгын бүхы машина зэмсэгүүдые гүйсэд ашаглажа, сабшалга, хуряалга, һүрилэлгые таһалдалгүйгөөр, жэгдэ түргэнөөр ябуулая!

Дутагдалнуудаа дары усадхаха

Баргажанай аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Р. Санжиев, партийна организациинь секретарь нүхэр Ц. Раднаев) малаар яһала олон юм. Ниитынгээ адуу малые бүдүүн тэжээлээр гүйсэд хангахын тулада тэндэхид мүнөө 42 мянган центнер үбһэ бэлдэхээр хараалһан байна. Колхозой үйлэдбэриин түсэбэй ёһоор үбһэ хуряалгын хүдэлмэри эндэ июлиин 5-һаа жэгдэрэн эхилхэ байгаа. Теэд, тус колхоз бэлэдхэл муутай бэйжа, 5 хоногоор хожомдожо, июлиин 10-да үбһэндөө гараа һэн.

Гэбэшье, сталинайхид үбһэ хуряалгаяа түрүүшын үдэрнүүдһээ эмхитэйгээр ябуулхын орондо, мүнөөшье болотор хүдэлмэридөө хам ороогүй байна. Колхозой үйлэдбэриин түсэбэй ёһоор үбһэ хуряалга дээрэ бригада, звенонуудта 190 хүн хүдэлмэрилхэ байһан аад, мүнөө 150 хүниинь лэ хүдэлмэрилжэ байна. Мүн гэрэй эзэн эхэнэрнүүд, конторын хүдэлмэрилэгшэд, үбгэжөөл колхознигууд хамта — 100 хүн тус тустаа үбһэ сабшаха даалгабаритай юм. Теэд мүнөө тэдэнэй нэгэнииншье даалгабаряа дүүргэхэеэ һанаашархаагүй байна.

Колхозой правлениин табиһан түсэбэй ёһоор июлиин 20-до 8650 центнер үбһэн һүрилэгдэһэн байха аад, мүнөө оройдоо хахадыншье абтаагүй.

Колхозой правлени ба партийна организаци бригада, звенонуудай хүдэлмэриие тодорхойгоор хүтэлбэрилнэгүй. Энээн дээрэһээ ажалай эмхидхэл муу байжа, үбһэшэд бүтээсэ багатайгаар ажаллана. Жэшээнь, июль һарын түрүүшын 15 хоногто нэгэ хүн үдэртөө дунда зэргээр оройдоо 170 килограмм үбһэ бэлэдхэжэ байгаа. Тиихэдэ, Будажаб Галсановай, Бато Базаровай, Сангади Буянтуевай даажа байһан звенонуудта хүн бүхэн үдэртөө арай гэжэ 110—120 килограмм үбһэ абадаг байна. Юуб гэхэдэ, 1-дэхи комплексно бригадын бригадир Бурхинов, тараан ажалай бригадын бригадир Тогмидон, ОТФ-е даагша Тыхеев ба бусад үбһэ хуряалгын хүдэлмэридэ онсо анхарал хандуулнагүй, звенонуудайнгаа хүдэлмэриие шалганагүй, үбһэшэдэй дунда эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулнагүй.

Үбһэшэдэй хэһэн хүдэлмэриин дүн саг соогоо гаргагданагүй. Хэнэй хэды шэнээгээр үдэрэйнгөө даабариие дүүргэжэ байһые мэдэхын аргагүй байна. Жэшээнь, Павел Соломинскиин, Эрдыни Гатаповай даажа байһан звенонуудта үбһэ хуряалгын эхилхэһээ хойшо үбһэшэдэй ажалайнь бүридхэл хэгдээгүй байһаар. Тиин тэндэ хэнэй һайнаар, муугаар ажаллажа байһаниинь мэдэгдэнэгүй. Энээн дээрэһээ үбһэшэд ажалайнгаа бүтээсые дээшэлүүлхэеэ оролдоногүй, хүдэлмэридөө хайша хэрэгээр хандана. Иимэ баримтанууд үбһэшэдэй бусад олон звенонуудта үзэгдэнэ.

Мүн зарим газарта үбһэшэд үнэтэ сагаа миин гээнэ. Холын сабшалан дээрэ үбһэшэд эдеэ хоолой зүйлнүүдээр саг соогоо хангагданагүй. Тиимэһээ тэдэнэр эдеэ хоол асархын тула үдэр бүри ябадал хэнэ.

Колхозой правлени ба партийна эхин организаци үхибүүтэй эхэнэрнүүдые үбһэ хуряалгын хүдэлмэридэ хабаадуулха тушаа оролдолго гарганагүй. Тус колхоздо мүнөөшье болотор хүүгэдэй ясли эмхидхэгдээгүй, тиимэһээ мүнөө олонхи гэрэй эхэнэрнүүд үбһэ хуряалгын хүдэлмэридэ хабаадалсанагүй.

Үбһэ хуряалга дээрэ мүнөө морин косилка ба тармуурһаа бэшэ механизаци хэрэглэгдэнэгүй. Хүнтэйн МТС (директорынь И. Лисицкий, партийна организациин секретарь М. Мурзин) өөрынгөө машина техникээр тус колхоздо горьтой туһаламжа үзүүлхэ байгаа. Борогол гэжэ газарта 500 шахуу гектар сабшалан МТС-эй техникын хүсөөр хуряагдаха байна. Теэд, мүнөө юуншье хэгдэнэгүй. Үбһэ хуряалгын эхилхэһээ хойшо МТС-эй директор нүхэр Лисицкий, главна зоотехник нүхэр Лацов энэ колхоздо нэгэтэшье ерээгүй.

Тус колхозой үбһэшэдэй дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри тон муугаар ябуулагдана. Эндэ агитаторнууд хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэнэгүй, үбһэшэд газетэ, журнал уншанагүй. Мүн показателиин доскашье байхагүй. «Дайшалхы хуудаһан», «Молни» гаргагданагүй. Колхозой партийна организациин секретарь нүхэр Раднаев ниитэ-политическэ хүдэлмэриие һайжаруулха тушаа хүсэд оролдоногүй.

Мүнөө энэ колхозой сабшалан дээрэ элбэг һайн ногоон ургаа. Энээниие хаһа саг соонь һайнаар хуряажа абабал, эндэхид ниитынгээ адуу малые бүдүүн тэжээлээр гүйсэд хангажа шадаха байгаа. Теэд энэ арга боломжоёо эдэнэр хэрэглэжэ шаданагүй, үбһэ хуряалгын түрүүшын үдэрнүүдһээ эхилжэ мүнөө болотор аали нобшоор ажаллажа, хараалһан түсэбөө дүүргэнэгүй. Эдэ дутагдалнуудаа түргэн зайсуулха хэмжээ тус колхозой хүтэлбэрилэгшэд эрид шууд абаха ёһотой.

О. Раднаев,
манай корреспондент.

КПСС-эй Обкомдо, БМАССР-эй Министрнүүдэй Советтэ

Хони амжалтатайгаар үсхэбэрилһэнэй түлөө 1957 оной нэгэдэхи хахадай мүрысөөнэй дүнгөөр дамжуулгын Улаан тугуудые олгохо тухай

Хони олоор үсхэбэрилхын түлөө аймагуудай, МТС-үүд болон колхозуудай хоорондо дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөнэй 1957 оной нэгэдэхи хахадай дүнгые хаража үзөөд, КПСС-эй обком, БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет иигэжэ тогтоогоо:

Хони олоор үсхэбэрилхын түлөө 1957 оной түрүүшын хахадта мүрысөөндөө һайн үрэ дүн туйлагшадта БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, КПСС-эй обкомой дамжуулгын Улаан туг олгогдохо болоо:

НЭГЭДЭХИ ЗОНОДО:

1. Хахад жэлэй турша соо хонидойнгоо тоо толгой 37 процентээр, тэрэ тоодо эхэ хонидой толгойе 10,6 процентээр олон болгоһон, 100 эхэ хонин бүриһөө 88 хурьга абаһан, гүрэндэ нооһо тушааха, худалдаха жэлэйнгээ түсэбые 101,6 процент дүүргэһэн Мухаршэбэрэй аймагта (КПСС-эй айкомой секретарь нүхэр Попов, аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Караманов) Курумканай аймагһаа тугыень абажа үгэхэ болоо. Юуб гэхэдэ, Курумканай аймаг хони үсхэбэрилгөөр Мухаршэбэрэйхиһээ доогуур үрэ дүн туйлаһан байгаа.

Хонидойнгоо тоо олон болгохо, 100 эхэ хонин бүриһөө хурьга абаха талаар Бичурын, Баргажанай, Курумканай, Ториин, Сэлэнгын аймагууд һайнаар хүдэлмэрилөө гэжэ тэмдэглэгдээ.

2. Мухаршэбэрэй аймагай Хонхолойн МТС-тэ (МТС-эй директор нүхэр Сумцов, КПСС-эй айкомой МТС-эй зонодохи секретарь нүхэр Бояркин, МТС-эй главна зоотехник нүхэр Тугаринов) дамжуулгынь Улаан туг үлөөгдөө. Хахад жэлэй турша соо харьяата колхозуудайнь хонидой тоо 37,8 процентээр олон болоо. 100 эхэ хонин бүриһөө 89 хурьга абтаа.

Хони үсхэбэрилгөөр Баргажанай, Хүнтэйн, Хамнигадайн, Сүхын МТС-үүд һайнаар хүдэлмэрилөө гэжэ тэмдэглэгдээ.

3. Хахад жэлэй турша соо хонидойнгоо тоо 50,1 процентээр олон болгоһон, 100 эхэ хонин бүриһөө 99,4 хурьга абаһан Бичурын аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхоздо (колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Митыпов, партийна эмхиин секретарь нүхэр Рябов, колхозой зоотехник нүхэр Федорова) Бичурын аймагай Ждановай нэрэмжэтэ колхозһоо тугыень абажа үгэхэ болоо. Юуб гэхэдэ, тус колхоз хони үсхэбэрилгөөр Калининай нэрэмжэтэ колхоздо орходоо доогуур үрэ дүн туйлаа.

Хони үсхэбэрилхэ талаар Мухаршэбэрэй аймагай Ленинэй, Хрущевой нэрэмжэтэ, «Искра», Бичурын аймагай Ждановай нэрэмжэтэ, Кударын аймагай Кировэй нэрэмжэтэ, Хэжэнгын аймагай Энгельсын нэрэмжэтэ, Сэлэнгын аймагай Карл Марксын, Энгельсын нэрэмжэтэ колхозууд һайнаар хүдэлмэрилөө гэжэ тэмдэглэгдээ.

ХОЁРДОХИ ЗОНОДО

1. Хахад жэлэй турша соо хонёо 31.5 процентээр олон болгоһон, 100 эхэ хонин бүриһөө 90,9 хурьга абаһан, гүрэндэ нооһо тушааха, худалдаха жэлэйнгээ түсэбые 102,6 процент дүүргэһэн Иволгын аймагта (КПСС-эй айкомой секретарь нүхэр Эрдыниев, аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Врублевская) тус аймагһаа доогуур үрэ дүн туйлаһан Тарбагатайн аймагһаа тугыень абажа үгэхэ болоо.

Хонидой тоо олон болгохо, хурьга абаха талаар Тарбагатайн, Байкало-Кударын аймагууд һайнаар хүдэлмэрилөө гэжэ тэмдэглэгдээ.

2. Хахад жэлэй турша соо хонидой тоо 40,3 процентээр олон болгохо, 100 эхэ хонин бүриһөө 96,5 хурьга абаха ябадал хангаһан Тарбагатайн аймагай Жэрэмэй МТС-тэ (МТС-эй директор нүхэр Зайцев, КПСС-эй айкомой тус зонодохи секретарь нүхэр Мокров, главна зоотехник нүхэр Сабенников) Иволгын МТС-һээ тугынь абажа үгэхэ болоо.

Хони олон болгохо талаар Тарбагатайн, Иволгын МТС-үүд һайнаар хүдэлмэрилөө гэжэ тэмдэглэгдээ.

3. Хахад жэлэй турша соо хонидойнгоо тоо 36,7 процентээр олон болгоһон, 100 эхэ хонин бүриһөө 107 хурьга абаһан Тарбагатайн аймагай «Коммунизм» колхоздо (колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Дубинин, партийна эмхиин секретарь нүхэр Попов) энэ артельһээ доогуур үрэ дүн туйлаһан Заиграйн аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхозһоо тугыень абажа үгэхэ болоо.

Хони үсхэбэрилгөөр Заиграйн аймагай Калининай нэрэмжэтэ, Тарбагатайн аймагай Хрущевой нэрэмжэтэ колхозууд һайнаар хүдэлмэрилөө гэжэ тэмдэглэгдээ.

БМАССР-эй Министрнүүдэй Советтэ

Барилгаар мүрысөөндэ түрүүлһэн аймагуудта дамжуулгын Улаан туг мүнгэн шантайгаар үгэхэ тухай

Бурят-Монголой АССР-эй Министрнүүдэй Совет колхозуудта барилга һайнаар ябуулһан аймагуудта дамжуулгын Улаан туг мүнгэн шантайгаар үгэхэ тухай тогтоол гаргаба. Энэ тогтоолой ёһоор, 1957 оной июлиин 1-дэ малай, үйлэдбэриин, культурна-ажаһуудалай болон силосно барилгануудай жэлэйнгээ түсэбые 60 процентһээ бага бэшэ, шанар һайнтайгаар дүүргэһэн аймагуудта БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дамжуулгын Улаан туг 2500 түхэриг шантайгаар үгтэхэ байна. Гадна, жэлэй дүүрэхэдэ, 1957 оной декабриин 31-дэ бүхы барилгынгаа түсэбые үлүүлэн дүүргээд, 1958 ондо баригдаха байрануудайнгаа 25 процентһээ бага бэшые хэжэ захалһан аймагуудта дамжуулгын Улаан туг, мүн 2500 түхэриг шантайгаар үгтэхэ юм.

Колхозуудай барилгын бригадануудай түрүү барилгашадта БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй үнэмшэлгэтэйгөөр «Республикын колхозуудай эрхим барилгашан» гэһэн нэрэзэргэ олгогдохо болоо.

Иимэ тогтоол баталан абаад, БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет колхозуудтаа барилгын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулхыень, жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө колхозууд болон барилгын бригадануудай хоорондо социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхыень аймгүйсэдкомуудые, МТС-үүдэй дирекцинүүдые, колхозуудай правленинүүдые уялгалба.

Республикын колхозуудта һү һаалгын ябаса тухай

1957 оной июль һарын 3-дахи декадын мэдээн

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

МТС-үүд	Үнеэн бүриһөө һаагдаһаниинь: 1956 оной июлиин 3-дахи декадада һаагдаһаниинь	Үнеэн бүриһөө һаагдаһаниинь: 1957 оной июль һарын 3-дахи декадада һаагдаһаниинь	Тэрэ тоодо үнеэн бүриһөө үнгэрэгшэ декадада һаагдаһаниинь
Баргажанай	45,1	50,9	51,2
Хүнтэйн	33,4	57,0	59
Бичурын	48,0	54,0	52
Бага-Куналейн	53,0	63,0	58
Охин-Булагай	53,0	67,0	65
Сагаан-Усанай	58,3	67,1	67,3
Үшөөтэйн	53.8	65,5	64,6
Эгэтын	51,0	70,0	59,0
Нарһатын	50,0	65,0	68,0
Курбын	47,2	66,0	62,0
Шэнэ-Бэрээнэй	49,6	58.0	61,0
Кабанскын	62,0	72,0	69,0
Тимлюйскэ	63,1	79,9	74,1
Ехэ-Кударын	63.0	71,0	71,0
Хамнигадайн	47,8	47,3	50,2
Погранична	57.3	64,9	50,3
Гашейн	49,0	62,0	61,0
Хонхолойн	34,1	46,5	52,0
Суулгын	48,5	62,3	68,6
Сэлэнгын	51,0	58,3	56,0
Сүхын	46,0	69.0	50,0
Тарбагатайн	31,0	60,4	56,5
Жэрэмэй	34,6	62,2	52,4
Ехэ-Куналейн	48,4	55,2	—
Түнхэнэй	38,0	46,0	46,0
Хэрэнэй	45,0	55.0	52,4
Хориин	54,2	61,5	52,5
Хэжэнгын	47,0	70,0	60,0
Чесанын	42.0	49,4	50.0
Закаменай	38,9	62,3	43,2
Ториин	36,5	41,0	45,0
Бургалтайн	41,5	50,0	43,6
Иволгын	47,2	67,3	58,9
Саянтын	27,9	42,0	40,0
Итанцын	62,0	84.0	80,0

Республикын колхозуудта хонидые ороондо оруулгын ябаса тухай

1957 оной августын 1-нэй мэдээн

МТС-үүд	Хонидой ороондо ороһониинь	Ороондо оруулгын түсэбэй дүүргэлтэ (процентээр)
Баргажанай	639	7,9
Хүнтэйн	1728	38,4
Бичурын	1354	44,4
Б-Куналейн	212	18,5
Охин-Булагай	2018	63,0
Сагаан-Усанай	3549	71,0
Үшөөтэйн	8555	68,3
Эгэтын	4043	49
Нарһатын	2684	46,6
Курбын	3400	51,0
Шэнэ-Бэрээнэй	1186	21,4
Кабанскын	653	19.2
Темлюйскэ	1024	48,7
Ехэ-Кударын	3151	105
Хамнигадайн	3071	69,7
Погранична	3272	45,4
Гашейн	3711	109,1
Хонхолойн	750	26,7
Суулгын	2440	57,7
Сэлэнгын	844	12,5
Сүхын	2750	28,9
Тарбагатайн	1520	80,8
Жэрэмэй	1292	69,3
Ехэ-Куналейн	1850	118,0
Түнхэнэй	1109	26.5
Хэрэнэй	4063	70,7
Хориин	6324	63,2
Хэжэнгын	4149	37,7
Чесанын	1688	18,7
Закаменай	6235	53,2
Ториин	3054	61,3
Бургалтайн	4589	91,4
Иволгын	1607	95,6
Саянтын	1679	79,9
Итанцын	338	35,5
Ахын аймаг	1000	33,3

Республикын МТС-үүдтэ үбһэ сабшалгын ябаса тухай

1957 оной августын 1-нэй мэдээн

МТС-үүд	Хээрын ногоонoй сабшагдаһаниинь (процентээр)	Бэлэдхэгдэһэн үбһэн (гектараар)	һүрилэгдэһэниинь	Силос (процентээр)	Набшаһата тэжээл (процентээр)
Баргажанай	18,0	3682	1873	—	6,5
Хүнтэйн	31,9	5672	—	—	10,4
Бичурын	48,7	2950	2571	0,9	19,6
Бага-Куналейн	37,2	887	—	3,3	—
Охин-Булагай	34,4	1432	746	0,9	—
Сагаан-Усанай	4,4	167	45	—	—
Үшөөтэйн	6,5	138	93	0,8	—
Эгэтын	17,8	527	167	—	—
Нарһатын	27,8	1855	698	1,7	—
Курбын	21,7	1250	546	—	1,8
Шэнэ-Бэрээнэй	28,2	1234	95	0,4	—
Кабанскын	51,4	2572	2595	0,8	10,2
Тимлюйскэ	44,9	4400	3602	2,6	80,0
Ехэ-Кударын	25,4	1079	81	—	72,4
Хамнигадайн	16,8	541	958	2,7	—
Погранична	24,0	227	121	0,1	1,1
Гашейн	29,9	1364	952	0,8	16,1
Хонхолойн	31,4	1563	358	1,2	—
Суулгын	22,4	309	225	—	—
Сэлэнгын	7,7	300	196	—	4,6
Сүхын	15,1	1100	—	1,4	—
Тарбагатайн	29,1	724	52	—	43,9
Жэрэмэй	16,2	162	129	—	—
Ехэ-Куналейн	58,7	253	141	0,9	—
Түнхэнэй	37,0	2124	1353	4,5	159,7
Хэрэнэй	22,9	2080	1154	8,2	—
Хориин	16,4	749	—	—	—
Хэжэнгын	28,0	2715	1162	3,5	5,1
Чесанын	26,0	1325	673	1,5	—
Закаменай	31,0	4230	3134	4,3	11,3
Ториин	32,2	1216	546	2,9	7,1
Бургалтайн	20,1	470	305	0,9	—
Иволгын	22,7	889	362	—	25,7
Саянтын	10,4	380	382	—	—
Итанцын	37,5	1989	1452	2,4	1,6

Республикын совхозуудта үбһэ хуряалгын ябаса тухай

1957 оной августын 1-нэй мэдээн

Совхозууд	Хээрын ногоонoй сабшагдаһаниинь (процентээр)	һүрилэгдэһэн үбһэн (гектараар)	һүрилэгдэһэн үбһэн (тоннoор)	Силос	Набшаһата тэжээл (процентээр)
Боргойн	1,9	—	—	—	—
Бичурын	26,7	728	356	100	30,6
Яруунын	75,0	2321	537	3250	—
Кяхтын	26,0	1019	480	50	18,5
Сэлэнгын	2,2	3	—	—	7,1
Хориин	13,8	398	178	—	—
«Эрдэм»	19,4	980	303	—	12,5
Ан үсхэбэрилдэг «Забайкальский» совхоз	—	11	9	—	—

Таряа хуряалга эхилтэр үбһэеэ дүүргэхые оролдоно

Курумканай аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз мүнөө жэл 44900 центнер үбһэ бэлэдхэхэ түсэбтэй юм. Энээнэй богони болзор соо шанар һайнтайгаар хуряажа абахын түлөө тус колхозойхид түрүүшын үдэрһөө бэлдэжэ байна.

Курумканда энэ зун бороо хуратай байбашье, колхозой сабшалангай ургасань дан һайн бэшэ. Тиимэһээ колхоз сабшалангайнгаа ехэнхи газарыень гараар сабшаха гэжэ шиидэнхэй. Бригада, звенонуудай дунда нүхэр Гатаповай, Гомбоевой ба Базаровай хүтэлбэрилдэг звенонууд түрүү һуури эзэлнэд. Энэ звенонуудай гар хажууршадай, тармууршадай, һүрилэгшэдэй эрхимээр ажаллаһанай ашаар мүнөө эндэ нилээд ехэ үбһэн сомогдоо.

Колхозой үбһэнэй хүдэлмэридэ һургуулиин һурагшад ехэ туһа хүргэдэг юм. Мүнөө хараад үзэхэдэ, тэжээл бэлэдхэлгэдэ ябаһан 20 звеногой звено бүхэндэнь 5—8 һурагшад хүдэлмэрилнэ. Эдэнэрэй олонхинь үдэрэйнгөө нормые 100—150 процент дүүргэнэ.

Түрүү гараһан звенонуудта колхозой правлени мүнгэн шангуудые барюулна. Тиихэ бүринь колхознигууд үшөө һайнаар, түрүү һуури эзэлхын түлөө тэмсэжэ хүдэлнэ.

Иигэжэ Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд таряа хуряалгын эхилтэр ниитынгээ адуу малда хүсэд хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлдэжэ абахын түлөө оролдожо, бүхы хүсэеэ элсүүлэн ажаллажа байна.

О. Намжилон.

Үбһэшэдтэ концерт харуулна

Мухаршэбэрэй аймагай Культурын байшангай уранһайханай самодеятельностиин коллектив хабарай тарилгын үедэ колхозуудаар уранһайханай концертнүүдые табижа, харагшадай зүгһөө яһала һайшаалда хүртөө һэн.

Мүнөө үбһэ хуряалгын үедэ тэдэнэр Гашейн, Суулгын МТС-үүдэй харьяата колхозуудай полиин стануудаар ябажа, концерт харуулна. Үбһэ, таряа хуряалгын үедэ колхознигуудай культурна эрилтэнүүдые һайнаар хангахын тула тэдэнэр аймагай бүхы колхозуудаар ябаха юм.

Уранһайханай самодеятельностиин тус коллективэй гэшүүд үбһэшэдэй отогуудаар ябахадаа концерт харуулхаһаа гадна социалистическэ мүрысөөнэй дүнгүүдые, «Дайшалхы хуудаһануудые» гаргалсана.

Б. Михайлов.

Эб найрамдалай, хани нүхэсэлэй, бата нэгэдэлэй түлөө

Хэдэ хэдэн оронуудай залуу парламентаринарай уулзалга VI фестиваль дээрэ болоһон нэгэн шухала событи байба. Бэе бэеэ һайнаар ойлголсохын тула, олониитын ба гүрэнэй ажабайдалда парламентнуудай залуу депутадуудай ямар үүргэтэй байха тушаа асуудалаар һанамжаяа мэдэлсэхын тула олониитын ба политическэ ондо ондоо байгуулгатай гүрэнүүдэй түлөөлэгшэд уулзаһан байгаа.

Парламентнууд хоорондын союзай зүгһөө, СССР-эй парламентска группын ба СССР-эй Верховно Соведэй бүхы депутадуудай үмэнэһөө парламентска группын түрүүлэгшын орлогшо А. И. Каиров айлшадые амаршалба.

Цейлоной парламентын түрүүлэгшын орлогшо Теннакунай үгэ хэлэхэдэ, тэндэ байлсагшад ехэ халуунаар угтаба. Фестивальда зорюулжа Цейлоной премьер-министр Бандаранаикын эльгээһэн бэшэгые тэрэ уншажа үгэбэ.

Фестивальда ерэһэн сирийскэ делегациин хүтэлбэрилэгшэ, парламентын депутат Муним Аль-Юсуфи гэгшэ залуу парламентаринарые халуунаар амаршалһан үгэ хэлэбэ. Атомна ба водородно зэбсэгые дары түргэнөөр хорихо тухай эб найрамдалай тала баригшадай орон дотороо хэжэ байгаа ажал-ябуулга тушаа Бразилиин парламентын депутат Роже Ферейро хөөрэжэ үгэбэ. Тэрэнэй һүүлээр СССР-эй Верховно Соведэй депутат, час гаргадаг Пензенскэ заводой хүдэлмэришэн И. Александров үгэ хэлэбэ. 30 наһаяа хүрөөгүй 110 хүн СССР-эй Верховно Соведэй депутадуудаар һунгагданхай гэжэ тэрэнэй мэдээсэхэдэ уулзалгада байлсагшад тон ехээр һонирхобо. СССР-эй Верховно Соведэй ба союзна республикануудай Верховно Соведүүдэй залуу депутадууд парламентын ажал-ябуулгада эдэбхитэйгээр хабаадалсана гэжэ тэрэ тэмдэглээ.

Эб найрамдалай түлөө ба уласхоорондын түгшүүрилые һуларуулхын түлөө, хани барисаатай байхын түлөө ба арадуудай бэе бэеэ һайнаар ойлголсохын түлөө үнэн сэдьхэлһээ тэмсэдэг хүнүүдтэ СССР-эй Верховно Соведэй залуу депутадууд найдамтай һайн нүхэдынь байха юм гэжэ депутат И. Александров хэлэбэ. Парламентнуудай депутадууд Вардиноянис (Греци), Дай Ай-лянь (Хитад), Гурупадисвань (Инди), Машер (ГДР), Паскидио (Румыни), Ованьян (Франци) уулзалга дээрэ мүн тэрэшэлэн үгэ хэлээ.

Уулзалгада хабаадалсагшад хамтын мэдүүлгэ баталан абаа.

Залуу ханинар Голландиин ба Индонезиин дуунуудые дуулаба. Суринамһаа ерэһэн айлшад өөһэдынгөө яһатанай хатар наада харуулаа.

Москва. Залуушуулай болон студентнэрэй Бүхэдэлхэйн VI фестиваль.
В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ центральна стадион дээрэ фестивальда хабаадагшад жагсаалда ябана.
ТАСС-эй фотохронико.

Советскэ Армиин Центральна Байшангай сэсэрлиг соо советскэ ба венгерскэ залуушуулай делегациин түлөөлэгшэд Москвагай хүн зоноор уулзаба. Энэнь хани халуунаар үнгэрөө. Хамта дээрээ арбаад гаран мянган хүн байлсаа. Советскэ ба венгерскэ залуушуулай хани барисаанда зорюулагдаһан ехэ митинг эндэхи театр соо үнгэргэгдэбэ. Һүүлээрнь олониитын сэнгэлгэ болоо.

Лихачевой нэрэмжэтэ Московско автозаводто Бразилиин залуушуулай делегациин айлшаар ерэхэдэнь тэндэхи хүдэлмэришэд айхабтар халуунаар угтаба. Главна технолог П. А. Цветков заводойнгоо түүхэ тухай тобшоор хөөрэжэ үгэбэ. Комсомолшууд баглаа сэсэгүүдые, альбомуудые, бэлэгүүдые, фестивальна тэмдэгүүдые тэдээндэ бариба. Бразилиин хүбүүд, басагад автозаводойхиндо дурасхаал болгон, өөһэдынгөө хэдэн организацинуудһаа вымпелнүүдые бэлэглэбэ. Автобусуудай, велосипедүүдэй, ашаанай машинануудай хабсаргагдажа байһые айлшад заводой цехүүд соо ехээр һонирхон хараба.

—Дэлхэйн элдэб олон оронуудаар һаяхан аяншалжа ерээб,—гэжэ инженер-электрик Педро Дзианоти хэлэбэ,—тиихэ зуураа, хэдэ хэдэн заводуудааршье ябааб. Техникынгээ туйлалтын талаар дэлхэйн алишье орон Московско автозаводһоо һургаал жэшээ абамаар байна гэжэ этигэнэб.

Москвагай «Калибр» гэжэ заводто элдэб ороной түлөөлэгшэд үдэр бүхэндэ айлшаар ерэнэ. Румыниин, Венгриин, Италиин түлөөлэгшэд энээгүүр ябаад ошоо. Москвагай энэ алдарта заводой цехүүдые айлшад ехээр һонирхон харана. Советскэ хүнүүдэй этигэл найдамтайгаар урагшаа дабшажа ябаһые Италиин арад зон үнэхөөр харана гэжэ Миланһаа ерэһэн конструктор Вальсенти Альваро гэгшэ хүдэлмэришэдтэй хөөрэлдэхэдөө хэлэбэ. Италиин хүн зон өөһэдынгөө ерээдүйдэ үшөөл этигэнэгүй, мүнөө үедэ 2 миллионһоо олон хүн зон ажалгүй байна гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ.

Эрдэмтэдэй байшан соо советскэ уранзохёолшод фестивальда хабаадагшадаар уулзалга хэбэ. Эгээн түрүүлэн СССР-эй уранзохёолшодой союзай правлениин нэгэдэхи секретарь А. Сурков айлшадые халуунаар амаршалаа. Асуудал табяад, тэрээндэ харюу үгэжэ, нюуха нөөхэ юумэ үгы, үнэн сэхээр хөөрэлдэжэ энэ уулзалга үнгэргэхые тэрэ дурадхаба. Тэрэнэй һүүлээр дэлхэйн бүхы оронуудай түлөөлэгшэд өөһэдынгөө дураар табан ехэ гостиница соо сугларжа, фестивальда хабаадажа байһан уранзохёолшодтой халуун хөөрэлдөө хэбэ. Мүнөө үеын литературын байдал тушаа, хүн зоной һанал сэдьхэлэй бүрилдэхэ хэрэгтэ тэрэнэй дүүргэдэг хүмүүжүүлхы үүргэ тушаа дэлгэрэнгы хөөрэлдөөн болобо.

Финляндиин залуушуулай делегациин түлөөлэгшэд баяр ёһололой концерт дээрэ һонирхолтой наада харуулаа. Тэрээндэнь балетнэ группа, струнна квартет, дуушад, мүн тэрэшэлэн сүлөөтэй сагтаа дуу, хүгжэмөөр һонирходог хүнүүд оролсоһон байба. Элдэб яһатанай түлөөлэгшэд тэдэнэй наада харуулхада халуунаар амаршалан угтаа.

Москва. Залуушуулай болон студентнүүдэй Бүхэдэлхэйн VI фестиваль.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Ленинскэ Горкинуудта Индонезиин делегадууд В. И. Ленинэй Музей-байшангай хажууда байна.
ТАСС-эй фотохронико.

Ш. БАДЛЫН

Манай Москвада

Сэсэнэй һүлдэ Москвагай
Сэлмэг һаруул огторгой
Салгидан байна тугуудаар,
Сагаан далитай шубуудаар.
Хэтын түмэн жаргалай,
Халуун хани барисаанай
Долгин эбхэрэг жагсаалаар,
Дорюун эршэтэй магтаалаар.
Орон бүриин залуушуулай,
Оюун хурса бэлигтэнэй
Дуунууд ниидэг далитайгаар,
Дэлхэйе тойрог залитайгаар.
Амгалан тайбан байдалай
Арадай эб найрамдалай
Хэрэм бодог үндэрөөр,
Хархисуудай һүрдэхөөр.
Уласай ниислэл Москвагай
Уужам һаруул огторгой
Салгидаг улаан тугуудаар,
Сагаан далитай шубуудаар.

Манай республикын һонин

ХОРИИН АЙМАГТА

ТҮРҮҮ ҺУУРИ ЭЗЭЛҺЭН ОТАРА

«Улаан Одон» колхоздо хонинной нооһо хайшалалга дүүрэбэ. Эндэ 6155 хонин хайшалагдажа, дунда зэргээр хонин бүриһөө 2,7 килограмм нооһон абтаба.

Һаяхан колхозой правлени, партийна эхин организаци хонишодой дунда дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөнэй дүнгүүдые гаргаба. 550 толгой түлгэ хайшалжа, хонин бүриһөө нооһо абаха даалгабаряа 740 граммаар үлүүлэн дүүргэһэн Агбан Шагдаровай хонинной отарада 1000 түхэригэй 1-дэхи мүнгэн шан барюулагдаба. Баһа нооһо хайшалха түсэбые үлүүлэн дүүргэһэнэйнь түлөө 1833 түхэриг нэмэлтэ түлбэри үгтэбэ. 2-дохи мүнгэн шан (700 түх.) Доржи-Ханда Балгановагай отарын хүдэлмэрилэгшэдтэ үгтэбэ.

ХОНИДОО ҮРЭЖҮҮЛЖЭ ДҮҮРГЭБЭ

Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз аймаг соогоо түрүүлэн хонидые искусственна аргаар үрэжүүлхэ түсэбөө июлиин 26-да дүүргэбэ. Эндэ 760 хонин искусственна аргаар үрэжүүлэгдэнхэй.

Энэ хэрэгтэ Улан-Удын зооветинститудай 4-дэхи курсын студент Прокопий Байков ехэ туһаламжа үзүүлһэн байна.

КОМПЛЕКСНО ШЭНЭ БРИГАДАНУУД

Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой хамтын суглаан боложо, Амгаланта, Ашанга нютагуудта комплексно бригадануудые шэнээр эмхидхэхэ гэһэн тогтоол гаргаба.

Нэгэдэхи комплексно бригадын бригадираар Ринчин Бадмаев, хоёрдохи бригадын—Чимит Нимаев гэгшэд томилогдобо. Мүнөө ниитын мал, газар, зөөри ба зэмсэгүүдые энэ хоёр бригадада тушаажа үгэжэ дүүргэхээ байна.

НОРМОЁО ҮЛҮҮЛЭН ДҮҮРГЭНЭ

Хориин хониной совхозой 2-дохи фермын морин косилкын машинистнууд Иннокентий Машанов, Иван, Георгий Новицкинтан «Путь к коммунизму» колхозой машинистнуудай хандалгые халуунаар дэмжээд, үдэртөө 5—5 га үбһэ сабшажа, нормоё нэгэ гагаар үлүүлэн дүүргэнэ.

Д. Дашиев.

Колхозой түрүү дархашуул

Түнхэнэй аймагай 17 партсъездын нэрэмжэтэ колхоздо машинануудай эбдэрһэн детальнуудые заһабарилха, мори тахалха ба элдэб олон хүдэлмэри дархашуулынь хэдэг. Колхозой дархашуул жаран гурбан наһатай Санжи Шагдурович Сыренов залуу дархан нүхэр Галанов хоёр һайн шанартайгаар, үндэр бүтээсэтэйгөөр ажалладаг. Тэдэнэр үбһэ хуряалгын машина, тармуурнуудые һайнаар заһабарилаа.

Санжи Шагдурович үндэр наһатайшье һаа эрхимээр ажаллажа, өөрынгөө баян дүршэлые залуу нүхэр Галановтаа дамжуулан үгэжэ, тэрээниие шадабаритай дархан болгоо.

Б. Машкинов.

Хүдөө бэшэгшэд мэдээсэнэ

ӨӨҺЭДӨӨ ХЭХЭ АРГАТАЙ

Мүнөө хаа хаанагүй Закаменай аймагта барилгын хүдэлмэри ябуулагдана. Барилгын шухала материал болохо хирпиисэ ехэ хэрэгтэй гээшэ. Теэд аймагай колхозууд хирпиисэ өөһэдөө хэхэ аргатайшье һаа, Городок городһоо хирпиисэ зөөнэ.

Б. Шоёнов.

НЭРЭ ЗҮҮҺЭН НҮҮДЭЛ НАЙМААН

Курумканай аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой малшадые Дырээнэй сельпо нүүдэл наймаагаар хангаха ёһотой юм. Теэд тиимэ юумэн байхагүй.

Колхозой малшад, хонишод эд бараа, сай, сахар, тамхи абахын тула хорин модоной газарта байдаг Алла, Улюнхан гэхэ мэтэ һууринуудта ошохо баатай болодог.

Колхозой малшад нүүдэл наймаа хүлеэхысэ хүлеэнэл гээшэ.

Г. Бадмаев.

БАНИ ТУХАЙ

Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой (Мухаршэбэр) 3-дахи комплексно бригадада баниин һуури табигдаһаар арбаад жэл болоо. Теэд, мүнөө болотор бутархай пеэшэнтэй, тэһэрхэй сонхотой, орой үгы хэ... рээгшэ. Энээн тухай колхозой пр... ленидэ оло дахин хэлэгдэһэн ба... Теэд, урагша абтадаггүй.

3-дахи бригадада олон хүн хү... дэг. Эндэхид банида орохо арга... заримдаа аяар МТС-эй банида о... жо ородог, зарим хүнүүд үни уд... саг соо банида орохо аргагүй я... даг. Колхозой хүтэлбэрилэгш... нүхэд Цыренов Л., Цыбанов гэгш... энээн тухай һаналаа табилсадаг... лоһой.

Ч. Дабажалсанов

ҮҺЭЕЭ ХААНА ЗАҺУУЛХАБ

Окино-Ключи гээшэмнай Би... рын аймаг соо томо һуурин газ... нуудай нэгэн болонхой. Ленинэй... рэмжэтэ томодхогдоһон кол... МТС, һургуули болон бусад эм... зургаанууд эндэ бии юм. Иимэ... һууринда үһэ заһадаг газар нэ... дэ болохотой байгаа гэжэ һана... на. Эндэхи ажалшад иимэ эрэ... табидагшье гээшэ.

Аймгүйсэдкомой коммунал... ажахын таһагайхид энээн тухай... дэжэ байгаад, үшөөл юушье хээ... байһаар.

С. Улзутуев

Нэмэлтэ түлбэри абаба

Баргажанай аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз нооһо тушааха даалгабаряа үлүүлэн дүүргээд, түсэбһөө гадуур 50 центнер нооһо гүрэндөө худалдаба.

Һаяхан колхозой правлени хонишодой ажалай дүн гаргажа, тэдэндэ нэмэлтэ түлбэри болгон хамта 27550 түхэриг мүнгэ үгэбэ. Түрүү Б. Будаевай отарын хонишод... 2190 түхэриг, Д. Очиров, Д. Ра... евагай отарынхид 1700-1700 тү... риг нэмэлтэ түлбэри абаба.

Тэрээнһээ гадна ОТФ-е даа... Р. Будаевта 1200 түхэриг, ота... даагша Д. Очировто 1000 түхэ... нэмэлтэ түлбэри болгон үгтөө.

Д. Гыргенов.

Комсомолой путёвкоор

Дунда һургуули дүүргэһэнэй удаа республикынгаа ямар нэгэн совхоздо гү, али колхоздо ошожо хүдэлхэ гэһэн Ториин аймагай Үлэгшэнэй дунда һургуулиин ба Улан-Удын нэгэдэхи интернат-һургуулиин һурагшадай үүсхэл хаа хаанагүй дэмжэгдэбэ.

Һаяхан Сэлэнгын аймагай Загастайн дунда һургуулиие дүүргэгшэд комсомолой путёвкоор совхоз, колхозуудта хүдэлмэрилхөөр ошобод. Жэшээлхэдэ, тус һургуулиин 10-дахи «В» классые дүүргэгшэд Семён Бадмаев, Мария Лундукова, В... тор Григорьев, Алла Машанова... лон бусад Сэлэнгын совхоз ерэб... Мүн Доржо Бударинчинов, Р... Цогтоев, Светлана Батуева ба... сад Сталинай нэрэмжэтэ колхо... мал ажал дээрэ хүдэлмэрилжэ... халаа.

Эдэнэр мал ажал дээрэ х... жэлэй туршада хүдэлмэрилжэ, дүршэлтэй болоод, саашадаа ... ралсалаа үргэлжэлүүлхэ түсэб... юм.

А. Бадмаев

25000 кубометр модо түсэбһөо гадуур

Октябрьска революциин 40 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ Хориин аймагай леспромхозуудай модошод эрхим амжалтануудые туйлаа. Үнгэрһэн хахад жэлэй туршада тэдэнэр түсэбһөө гадуур 15 600 кубометр модо бэлдэжэ, түсэбһөө гадуур 450 мянган түхэригэй олзо оруулһан, 700 мянган түхэриг алмаһан байха юм.

Һаяхан Курбын леспромхозой коллектив 8 һарынгаа даалгаба... уридшалан дүүргэбэ. Хасуурта, ... бонто, Тээгдэ нютагуудтахи м... бэлэдхэлэй пунктнууд баран... графигһаа уридлажа ябанад.

— Бидэ жэлэйнгээ даалгаб... холо уридшалан, ноябриин 23 бо... тор дүүргээд, түсэбһөө гадуур... мянган кубометр модо гүрэндөө ... хэбди гэжэ,—леспромхозой дир... тор Б. Н. Зязев мэдүүлнэ.

А. Павлов.

Колхозой олон тиражтай шэнэ газетэ

«Хэжэнгын гол» гэжэ олон тиражтай газетэ Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо гарадаг болобо. Сталинай нэрэмжэтэ колхозой малшадай партии, правительствын тогтоолнуудые хэр зэргэ бэелүүлжэ байһан тухай тус газетын түрүүшын номерто дэлгэрэнгыгээр бэшэгдээ.

Мүн тэрэшэлэн энэ номерто колхозой түрүү һаалишан Б. Цы... кова, мал адуулагша Д. Базар... пов, хонишон Б. Базарова гэгшэ... өөһэдынгөө дүй дүршэл тухай ... шэһэн статьянууд тэндэ хэблэг...

Г. Дашабылов

Албахаагшад колхоздо туһална

Амаралтын үдэр... Огородой талмай дээрэ хүн зон олоороо зэргэшэн хартаабхын үбһэ түүнэ. Тэдэнэй ябажа гараһан мүр зурыжа, харалан аяар холоһоо харагдана.

Иигэжэ Цакир тосхоной хүдэлмэрилэгшэд ба албахаагшад амаралтынгаа үдэрнүүдтэ воскреснигүүдтэ гаража дүтэ байһан Ждановай нэрэмжэтэ колхоздо туһаламжа үзүүлнэ.

Үнгэрэгшэ амаралтын үдэр в... креснигтэ хабаадалсаһан ну... А. Бурдуковская (элүүрые х... гаалгын таһаг), Цыбикова, Тыхе... (культурын таһаг), Гонгорова, ... помнищева (хэлхеэ холбооной к... торо), Ринчинова (нөөсэлгын к... са) гэгшэд оролдосотой һайнаар ... дэлмэрилбэд.

Б. Шоёнов.

Шоныын мүрөөр

Александр Савельевич Ефимов дүршэл ехэтэй ангуушан бэшэ юм. Ганса нэгэ, сүлөөтэй сагтаа буугаа абажа, ой тайга гарахадаа шандага, хэрмэ аладаг һэн.

Заиграйн аймагай Шабар гэжэ нютагта нэгэнтэ нүхэр Ефимов модо отолжо байтараа, маряажа ябаһан шоно хаража архиба гэхэ. Юрдөө халагни халаг, буугаа абаагүй ха юм биб гэһээр Александр Савельевич ааалиханаар шоные дахан мүрдэбэ.

Бүтүү түглэгэр ой тайгада хүнүүдэй бии болоһондо хэмшээрхэһэн шоно маряажа ехэ аалиханаар ябана. Нүхэр Ефимовэй шоные мүрдэн 5 километр шахуу ябаад байхадань, наран орожо, бүрүүл болобо гэхэ. Тиин шононь гэнтэ үгы болошобо ха. Александр Савельевич шоные хэды бэдэрбэшье олонгүй гэдэргээ бусаха баатай болоо һэн. Шоныын ямар газарта үгы болошоһые тэмдэглээд гэртээ бусаһан байгаа. Үглөөдэрынь нүхэр Ефимов буугаа, мүн лопаткаа абаад тэрэ газартаа ерэбэ. Тэмдэглэһэн газартань дүтэхэн шоныын ехэ гэгшын нүхэн байба. Тиин һаяхан гаража ошоһон шоныын мүрые харамсаараа, нүхынь малтажа оробо...

Тэрэ нүхэн сооһоо бариһан 6 гүлгэдөө бэлэдхэлэй пунктда амидыгаар тушаагаад, 3000 түхэриг шан болгон Ефимов абаба.

Д. Колмаков.

Шэнэ номуудые хүлеэнэб...

Дырээнэй библиотекэдэ (Куру... кан) шэнэ номууд хомор юм. Ма... зиндашье шэнэ номууд байдаг... Теэд эдээниие хаанаһаа абахаб?

Уранзохёолшод Ж. Тумунов... «Алтан бороо» гэжэ повесть, ... Дамдиновай «Шэнхинээтэ нарпа...» гэжэ шүлэгүүдэй суглуулбари ... лон бусадшье номуудые хүлеэһэ... үнинэйбди.

Г. Бадмаев, ...
Дырээнэй библиотекын уншаг...

Редактор **Д. Л. ЛОБСАНОВ.**

Хайрата эхэнь **Пылжид НАМЖИЛОВАГАЙ** үни удаан үбшэлжэ наһа бараһантайнь дашарамдуулан. «Бурят-Монголой үнэн» газетын редколлеги, партийна, профсоюзна организаци газетын таһагые даагша Б. А. Гылыковтэ, гэр бүлынхидтэнь гүнзэгы шаналалаа мэдүүлнэ.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ ул. Ленина. 26. Телефоны редакции: редактора 46-32. зам. редактора—32-74. отв. секретаря — 27-37, отделов: партийной жизни, сельского хозяйства — 47-59, пропаганды и переводов — 35-14. культуры и быта, промышленности — 34-05, местной информации и писем —24-74 корректорская — 32-67 бухгалтерия 37-32. Для международных переговоров — 16.

Н 00490 Типография Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак. № 4421.